

USTAWA

z dnia 13 czerwca 2003 r.

o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej¹⁾

Dział I

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady, warunki i tryb udzielania cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz organy właściwe w tych sprawach.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) areszt w celu wydalenia - areszt w celu wydalenia w rozumieniu ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694);

2) bezpieczny kraj pochodzenia - kraj pochodzenia cudzoziemca, w którym ze względu na system prawa i jego stosowanie oraz ze względu na stosunki polityczne w nim panujące nie występują prześladowania z powodu rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub przekonań politycznych, a organizacjom pozarządowym i międzynarodowym umożliwia się działanie na rzecz przestrzegania praw człowieka;

3) bezpieczny kraj trzeci - państwo, niebędące krajem pochodzenia cudzoziemca, które ratyfikowało i stosuje Konwencję Genewską oraz Protokół Nowojorski, w szczególności państwo, w którym:

- a) nie występuje zagrożenie dla życia lub wolności cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy, zgodnie z art. 33 Konwencji Genewskiej,
- b) zapewnia się cudzoziemcom dostęp do postępowania o nadanie statusu uchodźcy,
- c) nie występują faktyczne ani prawne ograniczenia wykonywania zadań organizacji pozarządowych działających na rzecz przestrzegania praw człowieka,
- d) zapewnia się organizacjom międzynarodowym udział w postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy,
- e) cudzoziemiec ubiegający się o nadanie statusu uchodźcy korzysta z ochrony przed wydaleniem, zgodnie z Konwencją Genewską,
- f) cudzoziemiec ubiegający się o nadanie statusu uchodźcy nie jest narażony na tortury lub niehumanitarne albo poniżające traktowanie;

4) cudzoziemiec - cudzoziemca w rozumieniu ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach;

5) dokument podróży - dokument uznany przez właściwy organ Rzeczypospolitej Polskiej, uprawniający do przekroczenia granicy, wydany przez organ państwa obcego, organ polski lub organizację międzynarodową albo podmiot upoważniony przez organ państwa obcego lub obcą władzę o charakterze państwowym;

- 6) granica - granicę państwową Rzeczypospolitej Polskiej w rozumieniu ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2005 r. Nr 226, poz. 1944);
- 7) karta pobytu - dokument wydany cudzoziemcowi, który uzyskał zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenie na osiedlenie się, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, status uchodźcy lub zgodę na pobyt tolerowany;
- 8) Konwencja Genewska - Konwencję dotyczącą statusu uchodźców, sporządzoną w Genewie dnia 28 lipca 1951 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 119, poz. 515 i 516);
- 9) kraj pochodzenia - państwo, którego obywatelem jest cudzoziemiec, a w przypadku cudzoziemca, którego obywatelstwa nie da się ustalić lub który nie posiada obywatelstwa żadnego państwa - państwo, w którym stale zamieszkuje;
- 10) strzeżony ośrodek - strzeżony ośrodek w rozumieniu ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach;
- 11) Protokół Nowojorski - Protokół dotyczący statusu uchodźców, sporządzony w Nowym Jorku dnia 31 stycznia 1967 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 119, poz. 517 i 518).

Art. 3. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej cudzoziemcowi udziela się ochrony przez:

- 1) nadanie statusu uchodźcy;
- 2) udzielenie azylu;
- 3) udzielenie zgody na pobyt tolerowany;
- 4) udzielenie ochrony czasowej.

Art. 4. Do postępowań w sprawach uregulowanych w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

Art. 5. Organ może odstąpić od uzasadnienia decyzji lub postanowienia wydanego na podstawie ustawy, jeżeli wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa albo ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Art. 6. Jeżeli terytorialny zasięg działania oddziałów Straży Granicznej nie obejmuje m.st. Warszawy, zadania określone w art. 19 ust. 1, art. 92 ust. 2, art. 114 ust. 3 i art. 120 pkt 1 wykonuje na tej części terytorium Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 7. 1. Decyzje lub postanowienia wydane w sprawach określonych w ustawie mogą być przekazywane za pośrednictwem urzędów umożliwiających odczyt i zapis znaków pisma na nośniku papierowym oraz za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnych i doręczane cudzoziemcowi w formie uzyskanej w wyniku takiego przekazu.
2. Ilekroć w ustawie jest mowa o doręczeniu decyzji, rozumie się przez to także jej ogłoszenie.

Art. 8. W postępowaniach i rejestrach prowadzonych na podstawie ustawy mogą być przetwarzane następujące dane cudzoziemca:

- 1) imię (imiona) i nazwisko;
- 2) nazwisko poprzednie;
- 3) nazwisko rodowe;
- 4) płeć;
- 5) imię ojca;
- 6) imię i nazwisko rodowe matki;
- 7) data urodzenia lub wiek;
- 8) miejsce i kraj urodzenia;
- 9) kraj pochodzenia;
- 10) odciski linii papilarnych;
- 11) rysopis;

- a) wzrost w centymetrach,
- b) kolor oczu,
- c) znaki szczególne;
- 12) obywatelstwo;
- 13) narodowość;
- 14) rasa lub pochodzenie etniczne;
- 15) przekonania polityczne, religijne, filozoficzne;
- 16) przynależność wyznaniowa;
- 17) przynależność do określonych grup społecznych;
- 18) stan zdrowia;
- 19) stan cywilny;
- 20) wykształcenie;
- 21) zawód wykonywany;
- 22) miejsce pracy;
- 23) miejsce zamieszkania lub miejsce pobytu;
- 24) informacje o karalności, o prowadzonych przeciwko niemu postępowaniach karnych i postępowaniach w sprawach o wykroczenia oraz o wydanych w stosunku do niego orzeczeniach w postępowaniu sądowym lub administracyjnym;
- 25) stosunek do służby wojskowej;
- 26) informacje o podróżach i pobytach zagranicznych w okresie ostatnich 5 lat;
- 27) informacje o wynikach sprawdzenia cudzoziemca w jednostce centralnej, zgodnie z rozporządzeniem Rady nr 2725/2000/WE z dnia 11 grudnia 2000 r. dotyczącym ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania Konwencji Dublińskiej (Dz. Urz. WE L 316 z 15.12.2000), oraz o podjętych czynnościach na podstawie Konwencji wyznaczającej państwo odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosków o azyl złożonych w jednym z Państw Członkowskich Wspólnot Europejskich, sporządzonej w Dublinie dnia 15 czerwca 1990 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 24, poz. 194), i rozporządzenia Rady nr 343/2003/WE z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania Państwa Członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w jednym z Państw Członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (Dz. Urz. UE L 050 z 25.02.2003).

Art. 9. Dane cudzoziemca, na podstawie których jest możliwe ustalenie, że:

- 1) postępowanie o nadanie statusu uchodźcy, udzielenie azylu lub zgody na pobyt tolerowany wobec cudzoziemca jest w toku lub zakończyło się,
- 2) cudzoziemcowi nadano lub odmówiono nadania statusu uchodźcy,
- 3) cudzoziemcowi udzielono lub odmówiono udzielenia azylu lub zgody na pobyt tolerowany

- nie mogą być udostępniane władzom oraz instytucjom publicznym kraju jego pochodzenia.

Art. 10. W przypadku gdy w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy bierze udział cudzoziemiec, który nie umie lub nie może pisać, podpis cudzoziemca na dokumencie zastępuje tuszowy odcisk jego palca; obok tego odcisku inna osoba wpisuje imię i nazwisko osoby nieumiejącej lub niemogącej pisać, umieszczając swój podpis, z zaznaczeniem że został on złożony na życzenie nieumiejącego lub niemogącego pisać.

Art. 11. 1. Tłumaczenie na język polski dokumentów sporządzonych w języku obcym, dopuszczonych jako dowód w postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy lub azylu, zapewnia, w razie potrzeby, organ, przed którym jest prowadzone postępowanie.

2. Jeżeli w przesłuchaniu cudzoziemca, w postępowaniu prowadzonym w sprawie uregulowanej w ustawie, bierze udział tłumacz, w protokole przesłuchania cudzoziemca podaje się imię i nazwisko tłumacza.

Art. 12. Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców, zwany dalej "Szefem Urzędu", i Rada do Spraw Uchodźców, każdy w zakresie swojej właściwości, do dnia 31 marca każdego roku, przedstawia właściwej do spraw wewnętrznych komisji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej informację o stosowaniu ustawy w roku poprzednim w zakresie realizacji zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej wynikających z Konwencji Genewskiej i Protokołu Nowojorskiego. Szef Szef

Dział II

Status uchodźcy

Rozdział 1

Postępowanie w sprawie o nadanie i pozbawienie statusu uchodźcy

Art. 13. 1. Status uchodźcy w Rzeczypospolitej Polskiej nadaje się cudzoziemcowi, który spełnia warunki do uznania za uchodźcę określone w Konwencji Genewskiej i Protokole Nowojorskim.

2. Status uchodźcy nadaje się także małżonkowi i małoletniemu dziecku cudzoziemca, o którym mowa w ust. 1, jeżeli są objęci wnioskiem o nadanie statusu uchodźcy, oraz małoletniemu dziecku cudzoziemca, urodzonemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 14. 1. Cudzoziemcowi odmawia się nadania statusu uchodźcy z powodu oczywistej bezzasadności wniosku o nadanie statusu uchodźcy, gdy wniosek ten:

- 1) nie daje jakichkolwiek podstaw do uznania, że istnieje uzasadniona obawa cudzoziemca przed prześladowaniem, o którym mowa w art. 1A Konwencji Genewskiej;
- 2) ma na celu wprowadzenie w błąd organu lub nadużycie postępowania o nadanie statusu uchodźcy;
- 3) wskazuje na to, że cudzoziemiec przybył z bezpiecznego kraju pochodzenia lub bezpiecznego kraju trzeciego, do którego ma prawo powrotu;
- 4) (uchylony).

2. Wniosek o nadanie statusu uchodźcy nie daje jakichkolwiek podstaw do uznania, że istnieje uzasadniona obawa cudzoziemca przed prześladowaniem, o którym mowa w art. 1A Konwencji Genewskiej, gdy cudzoziemiec, w szczególności:

- 1) podaje inne przyczyny ubiegania się o nadanie statusu uchodźcy niż obawa przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub swoich przekonań politycznych;
- 2) nie podaje żadnych informacji o okolicznościach związanych z jego obawą przed prześladowaniem;
- 3) przedstawia dane w sposób oczywisty niewiarygodne, nieprawdopodobne lub fakty niespójne bądź oczywiście sprzeczne.

3. Wniosek o nadanie statusu uchodźcy ma na celu wprowadzenie w błąd organu lub nadużycie postępowania o nadanie statusu uchodźcy, gdy cudzoziemiec bez racjonalnego wytłumaczenia, w szczególności:

- 1) nie powiadomił o wcześniejszym złożeniu wniosku o nadanie statusu uchodźcy w innym państwie lub w innych państwach;
- 2) podaje nieprawdziwe informacje o swojej tożsamości, przedstawia fałszywe dowody, w szczególności podrobione albo przerobione dokumenty;
- 3) uszkodził albo zataił dowód istotny w postępowaniu lub pozbył się go;

- 4) mając możliwości wcześniejszego złożenia wniosku, wystąpił o nadanie statusu uchodźcy w celu uniknięcia wydalenia;
- 5) nie wykonuje obowiązków, o których mowa w art. 27 ust. 1 pkt 1, 3 i 4.

Art. 15. 1. Cudzoziemcowi odmawia się nadania statusu uchodźcy, jeżeli:

- 1) nie spełnia warunków do uznania za uchodźcę, o których mowa w Konwencji Genewskiej i Protokole Nowojorskim, w tym w szczególności powołuje się na obawę przed prześladowaniem, którego występowanie ogranicza się do określonych części terytorium jego kraju pochodzenia lub innego kraju, w którym na stałe przebywa, podczas gdy mógł udać się bez przeszkód do innej części terytorium tego kraju oraz korzystać tam z ochrony przewidzianej w art. 33 ust. 1 Konwencji Genewskiej;

- 2) zachodzą okoliczności wyłączające uznanie za uchodźcę, o których mowa w Konwencji Genewskiej;

- 3) uzyskał status uchodźcy w innym państwie, zapewniającym mu rzeczywistą ochronę.

2. Cudzoziemcowi, który powołuje się na obawę przed prześladowaniem ograniczonym do części terytorium, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, nie można tylko z tej przyczyny odmówić nadania statusu uchodźcy, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że nie byłoby zasadne wymagać, aby udał się do innej części terytorium kraju, w którym był prześladowany.

Art. 16. 1. W decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy cudzoziemcowi:

- 1) udziela się zgody na pobyt tolerowany, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 97 ust. 1 pkt 1, albo

- 2) nakazuje się opuszczenie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie określonym w decyzji, nie dłuższym niż 30 dni.

2. W przypadku gdy cudzoziemiec złoży odwołanie od decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, organ odwoławczy określa nowy termin opuszczenia przez cudzoziemca terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie dłuższy niż 14 dni.

3. Cudzoziemcowi nie nakazuje się opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli:

- 1) posiada zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenie na osiedlenie się, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, prawo pobytu lub prawo stałego pobytu;

- 2) jest pozbawiony wolności wskutek wykonania orzeczeń wydanych na podstawie ustaw lub stosuje się wobec niego środek zapobiegawczy w postaci zakazu opuszczania kraju;

- 3) przed wydaniem decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy została wydana decyzja o jego wydaleniu, która nie została wykonana;

- 4) jest małżonkiem obywatela polskiego lub małżonkiem cudzoziemca posiadającego zezwolenie na osiedlenie się albo zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich i jego dalszy pobyt na tym terytorium nie stanowi zagrożenia dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub bezpieczeństwa i porządku publicznego, chyba że związek małżeński został zawarty w celu uniknięcia wydalenia.

3a. W przypadku gdy cudzoziemiec jest umieszczony w strzeżonym ośrodku lub zastosowano wobec niego areszt w celu wydalenia, w decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy nie określa się terminu do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Przepisy ust. 1-3 stosuje się do małżonka i małoletniego dziecka cudzoziemca, jeżeli są objęci wnioskiem o nadanie statusu uchodźcy, oraz małoletniego dziecka cudzoziemca, urodzonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

5. Do postępowania w sprawie o nadanie statusu uchodźcy, w części dotyczącej nakazu opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, stosuje się przepisy ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach dotyczące postępowania w sprawie wydalenia.

Art. 16a. 1. Cudzoziemiec, któremu wydano decyzję o przekazaniu go innemu państwu członkowskiemu Unii Europejskiej, odpowiedzialnemu za rozpatrzenie jego wniosku o nadanie statusu uchodźcy na podstawie Konwencji wyznaczającej państwo odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosków o azyl złożonych w jednym z Państw Członkowskich Wspólnot Europejskich, sporządzonej w Dublinie dnia 15 czerwca 1990 r., i rozporządzenia Rady nr 343/2003/WE z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania Państwa Członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w jednym z Państw Członkowskich przez obywatela państwa trzeciego, może być doprowadzony do granicy lub do granicy państwa, do którego następuje przekazanie, albo do portu lotniczego lub morskiego tego państwa.

2. Obowiązek doprowadzenia cudzoziemca do granicy wykonuje, na wniosek Szefa Urzędu, komendant wojewódzki Policji właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca.

3. Obowiązek doprowadzenia cudzoziemca od granicy do granicy państwa, do którego następuje przekazanie, albo do portu lotniczego lub morskiego tego państwa wykonuje, na wniosek Szefa Urzędu, Komendant Główny Straży Granicznej lub komendant oddziału Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce, w którym cudzoziemiec przekracza granicę.

Art. 16b. Komendant granicznej placówki kontrolnej Straży Granicznej informuje niezwłocznie Szefa Urzędu o opuszczeniu terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez cudzoziemca:

- 1) o którym mowa w art. 16a lub
- 2) któremu w decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy Szef Urzędu lub Rada do Spraw Uchodźców nakazała opuszczenie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 17. 1. Postępowanie o nadanie statusu uchodźcy wszczyna się na wniosek złożony osobiście przez cudzoziemca.

2. Wniosek o nadanie statusu uchodźcy obejmuje także małoletnie dzieci towarzyszące cudzoziemcowi oraz może objąć małżonka za jego zgodą wyrażoną na piśmie.

3. Postępowanie o nadanie statusu uchodźcy małoletniemu dziecku cudzoziemca, urodzonemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wszczyna się na wniosek jego przedstawiciela ustawowego.

4. Stroną w postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy jest cudzoziemiec, który złożył wniosek o nadanie statusu uchodźcy.

Art. 18. Wniosek o nadanie statusu uchodźcy zawiera:

- 1) dane cudzoziemca, towarzyszących mu małoletnich dzieci oraz małżonka, jeżeli są objęci wnioskiem, w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania o nadanie statusu uchodźcy;
- 2) określenie kraju pochodzenia cudzoziemca;
- 3) określenie istotnych zdarzeń będących przyczyną ubiegania się o nadanie statusu uchodźcy.

Art. 19. 1. Cudzoziemiec składa wniosek o nadanie statusu uchodźcy za pośrednictwem komendanta oddziału Straży Granicznej obejmującego terytorialnym zasięgiem działania m.st. Warszawę lub komendanta placówki Straży Granicznej, zwanych dalej "organami przyjmującymi wnioski".

2. Cudzoziemiec, który nie posiada prawa wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, składa wniosek o nadanie statusu uchodźcy podczas kontroli granicznej przy wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, za pośrednictwem komendanta placówki Straży Granicznej.

Art. 20. 1. Wszczęcie postępowania o nadanie statusu uchodźcy powoduje z mocy prawa:

- 1) unieważnienie wizy wydanej cudzoziemcowi;
- 2) wygaśnięcie decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do opuszczenia terytorium

Rzeczypospolitej Polskiej;

3) wstrzymanie wykonania decyzji o wydaleniu cudzoziemca - do dnia doręczenia mu decyzji ostatecznej w sprawie o nadanie statusu uchodźcy.

2. Organ przyjmujący wniosek odnotowuje unieważnienie wizy oraz wygaśnięcie decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, w dokumencie podróży cudzoziemca.

3. W przypadku gdy wobec cudzoziemca prowadzi się jednocześnie postępowanie o nadanie statusu uchodźcy i postępowanie o wydanie lub przedłużenie wizy, postępowanie o wydanie lub przedłużenie wizy umarza się.

Art. 21. 1. Cudzoziemiec, który podaje się za małoletniego, w przypadku wątpliwości co do jego wieku może być poddany badaniom medycznym mającym na celu ustalenie wieku cudzoziemca.

2. Badania medyczne, o których mowa w ust. 1, mogą być przeprowadzone tylko za zgodą cudzoziemca lub jego przedstawiciela ustawowego.

3. Wyniki badań powinny zawierać informację o wieku cudzoziemca i o dopuszczalnej granicy błędu w ustaleniu tego wieku.

4. Cudzoziemca podającego się za małoletniego traktuje się jak osobę pełnoletnią, jeżeli on lub jego przedstawiciel ustawowy nie wyrazili zgody na przeprowadzenie badań medycznych, o których mowa w ust. 1.

Art. 22. Organ przyjmujący wniosek poucza cudzoziemca, w języku dla niego zrozumiałym, o zasadach i trybie postępowania o nadanie statusu uchodźcy, o przysługujących mu prawach, ciążących na nim obowiązkach i o skutkach prawnych ich niewykonania oraz informuje o organizacjach, do których zadań statutowych należą sprawy uchodźców.

Art. 23. 1. W postępowaniu o nadanie lub pozbawienie statusu uchodźcy cudzoziemiec może swobodnie kontaktować się z przedstawicielem Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców oraz z organizacjami, do których zadań statutowych należą sprawy uchodźców.

2. Przedstawicielowi Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców umożliwia się w każdym czasie kontakt z cudzoziemcem ubiegającym się o nadanie statusu uchodźcy.

3. Przedstawiciel Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców, na swój wniosek i za pisemną zgodą cudzoziemca, o którym mowa w ust. 1, ma prawo do uzyskiwania od organów prowadzących postępowanie w sprawie o nadanie lub pozbawienie statusu uchodźcy informacji o przebiegu tego postępowania oraz do przeglądania akt sprawy i sporządzania z nich notatek i odpisów, z wyłączeniem akt, o których mowa w art. 74 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego. Organ przyjmujący wniosek poucza cudzoziemca o prawie do wyrażenia zgody.

4. Przedstawicielowi Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców nie przysługuje zażalenie, o którym mowa w art. 74 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego, ani skarga do sądu administracyjnego.

5. Opinie, dokumenty i materiały przekazane przez przedstawiciela Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców organowi prowadzącemu postępowanie w sprawie o nadanie lub pozbawienie statusu uchodźcy dołącza się do akt sprawy.

6. W postępowaniu w sprawie o nadanie statusu uchodźcy małoletniemu przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez przedstawiciela ustawowego przedstawiciel Urzędu

Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców może wykonywać uprawnienia, o których mowa w ust. 3, bez konieczności uzyskania pisemnej zgody cudzoziemca.

7. Informacje i dane osobowe, uzyskiwane od cudzoziemca i organów prowadzących postępowanie w sprawie o nadanie lub pozbawienie statusu uchodźcy, mogą być wykorzystywane wyłącznie do celów, o których mowa w art. 35 Konwencji Genewskiej.

8. Organy Rzeczypospolitej Polskiej podejmują wszelkie działania w celu ułatwienia Wysokiemu Komisarzowi Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców wypełnienia jego zadań zgodnie z art. 35 Konwencji Genewskiej.

Art. 24. 1. Organ przyjmujący wniosek o nadanie statusu uchodźcy:

- 1) sprawdza, czy wniosek został prawidłowo wypełniony, w szczególności, czy cudzoziemiec podał imię i nazwisko oraz określił kraj pochodzenia;
  - 2) ustala tożsamość cudzoziemca;
  - 3) fotografuje cudzoziemca i pobiera jego odciski linii papilarnych;
  - 4) uzyskuje informacje dotyczące:
    - a) kraju pochodzenia cudzoziemca,
    - b) danych małżonka i małoletnich dzieci cudzoziemca, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
    - c) wiz lub zezwoleń na pobyt wydanych cudzoziemcowi przez organy innych państw,
    - d) trasy przejazdu do granicy i miejsca przekroczenia granicy,
    - e) faktu ubiegania się o nadanie statusu uchodźcy w innym państwie,
    - f) członków rodziny cudzoziemca, o których mowa w art. 4 Konwencji wyznaczającej państwo odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosków o azyl złożonych w jednym z Państw Członkowskich Wspólnot Europejskich, sporządzonej w Dublinie dnia 15 czerwca 1990 r., i w art. 2 lit. i) rozporządzenia Rady nr 343/2003/WE z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania Państwa Członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego.
2. Organ przyjmujący wniosek może przeszukać cudzoziemca i jego bagaż w celu wykluczenia możliwości popełnienia przestępstwa lub wykroczenia lub w celu ustalenia jego tożsamości.
3. Cudzoziemiec jest obowiązany poddać się czynnościom, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i ust. 2, oraz udzielić informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 4.
4. Odciski linii papilarnych pobiera się za pomocą kart daktyloskopijnych lub urządzenia do elektronicznego pobierania odcisków, od cudzoziemca, który ukończył 14 lat.

Art. 25. Wniosek o nadanie statusu uchodźcy pozostawia się bez rozpoznania, w przypadku gdy:

- 1) nie zawiera imienia i nazwiska cudzoziemca lub określenia kraju pochodzenia, a braków tych nie można usunąć w wyniku czynności, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 2;
- 2) cudzoziemiec odmówi poddania się pobraniu odcisków linii papilarnych lub fotografowaniu.

Art. 26. 1. Organ przyjmujący wniosek przed przekazaniem go Szefowi Urzędu:

- 1) ustala, czy:
  - a) w chwili złożenia wniosku cudzoziemiec miał prawo wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub czy przebywał na nim legalnie,
  - b) zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 1 ust. F Konwencji Genewskiej;
- 2) zapewnia przeprowadzenie badań lekarskich i niezbędnych zabiegów sanitarnych ciała i odzieży cudzoziemca.

2. Przekazanie Szefowi Urzędu wniosku o nadanie statusu uchodźcy następuje niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 48 godzin od chwili złożenia wniosku przez cudzoziemca.
3. Organ przyjmujący wniosek zawiadamia państwowego inspektora sanitarnego, właściwego ze względu na miejsce złożenia wniosku o nadanie statusu uchodźcy, o odmowie poddania się przez cudzoziemca czynnościom, o których mowa w ust. 1 pkt 2.

Art. 27. 1. Cudzoziemiec ubiegający się o nadanie statusu uchodźcy jest obowiązany:

- 1) stawić się na wezwanie Szefa Urzędu w celu złożenia zeznań i wyjaśnień;
- 2) udostępnić wszystkie posiadane dowody na potwierdzenie okoliczności uzasadniających nadanie statusu uchodźcy;
- 3) zawiadomić o każdej zmianie miejsca pobytu;
- 4) przebywać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do dnia doręczenia mu decyzji ostatecznej w sprawie o nadanie statusu uchodźcy.

2. Szef Urzędu przesłuchuje cudzoziemca i na jego żądanie przekazuje mu kopię protokołu przesłuchania.

Art. 28. 1. Szef Urzędu przed wydaniem decyzji o:

- 1) nadaniu statusu uchodźcy,
- 2) odmowie nadania statusu uchodźcy, jeżeli udziela cudzoziemcowi zgody na pobyt tolerowany

- zwraca się do Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, a w razie potrzeby także do innych organów, o przekazanie informacji, czy wobec cudzoziemca zachodzą okoliczności określone w art. 1 ust. F Konwencji Genewskiej lub czy pobyt cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stanowi zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa.

2. W pozostałych przypadkach Szef Urzędu może zwrócić się do Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub innych organów o przekazanie informacji, o których mowa w ust. 1.

3. Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i inne organy przekazują informacje, o których mowa w ust. 1, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o ich przekazanie.

4. Jeżeli organy, o których mowa w ust. 3, nie przekażą informacji w terminie 30 dni, uznaje się, że wymóg uzyskania informacji został spełniony.

5. W szczególnie uzasadnionych przypadkach termin, o którym mowa w ust. 3, może być przedłużony do 3 miesięcy, o czym organ obowiązany do przekazania informacji zawiadamia Szefa Urzędu.

Art. 29. 1. Wydanie decyzji o nadaniu lub odmowie nadania statusu uchodźcy powinno nastąpić w terminie 6 miesięcy od dnia złożenia wniosku, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Wydanie decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy z powodu oczywistej bezzasadności wniosku powinno nastąpić w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do wydania decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, w przypadku gdy oczywista bezzasadność wniosku o nadanie statusu uchodźcy wynika z niewykonywania przez cudzoziemca obowiązku, o którym mowa w art. 27 ust. 1 pkt 1, 3 i 4.

Art. 30. 1. Decyzje w sprawach o nadanie i pozbawienie statusu uchodźcy wydaje Szef Urzędu.

2. Od decyzji Szefa Urzędu w sprawach o nadanie i pozbawienie statusu uchodźcy przysługuje odwołanie do Rady do Spraw Uchodźców.

3. Od decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy z powodu oczywistej bezzasadności wniosku cudzoziemcowi przysługuje odwołanie w terminie 3 dni od dnia doręczenia decyzji.

Art. 30a. 1. W przypadku gdy po upływie roku od dnia złożenia wniosku o nadanie statusu uchodźcy nie została wydana decyzja w pierwszej instancji i przyczyna przedłużenia postępowania nie leży po stronie wnioskodawcy, Szef Urzędu, na wniosek cudzoziemca, wydaje zaświadczenie, które wraz z tymczasowym zaświadczeniem tożsamości cudzoziemca stanowi podstawę do uzyskania zezwolenia na pracę na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.²⁾).

2. W zaświadczeniu, o którym mowa w ust. 1, potwierdza się okres, jaki upłynął od dnia wszczęcia postępowania, i okoliczność, że przedłużenie postępowania nie nastąpiło z przyczyn leżących po stronie cudzoziemca, oraz określa się przewidywany termin zakończenia postępowania w sprawie o nadanie statusu uchodźcy.

Art. 31. 1. Cudzoziemiec, który składa wniosek o nadanie statusu uchodźcy, jest obowiązany przekazać do depozytu Szefowi Urzędu swój dokument podróży oraz dokumenty podróży małoletnich dzieci, a także małżonka, jeżeli wniosek ich obejmuje, za pośrednictwem organu przyjmującego wniosek.

2. Jeżeli wniosek o nadanie statusu uchodźcy składa cudzoziemiec, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony lub zezwolenia na osiedlenie się, obowiązek przekazania dokumentu podróży do depozytu powstaje z chwilą, gdy zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony lub zezwolenie na osiedlenie się utraci ważność lub zostanie cofnięte.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, dokument podróży przekazuje się do depozytu Szefowi Urzędu.

4. Szef Urzędu przechowuje dokumenty podróży w depozycie do czasu wydania decyzji ostatecznej w sprawie o nadanie statusu uchodźcy, a następnie zwraca je cudzoziemcowi, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Cudzoziemcowi zwraca się dokument podróży:

1) w placówce Straży Granicznej podczas przekraczania granicy, jeżeli udzielono mu pomocy w dobrowolnym wyjeździe na podstawie art. 68;

2) w placówce Straży Granicznej, w której następuje wydalenie cudzoziemca z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, albo na granicy państwa, do którego zostanie wydalony, lub w porcie lotniczym albo morskim tego państwa, jeżeli wobec cudzoziemca przystępuje się do wykonania decyzji o wydaleniu;

3) w granicznej placówce kontrolnej Straży Granicznej, w której następuje przekazanie cudzoziemca na podstawie Konwencji wyznaczającej państwo odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosków o azyl złożonych w jednym z Państw Członkowskich Wspólnot Europejskich, sporządzonej w Dublinie dnia 15 czerwca 1990 r., i rozporządzenia Rady nr 343/2003/WE z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania Państwa Członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w jednym z Państw Członkowskich przez obywatela państwa trzeciego, albo na granicy państwa, do którego następuje przekazanie, w porcie lotniczym albo morskim tego państwa, jeżeli wobec cudzoziemca stosuje się art. 16a.

Art. 32. 1. Cudzoziemcowi, który złożył wniosek o nadanie statusu uchodźcy, wydaje się tymczasowe zaświadczenie tożsamości cudzoziemca, zwane dalej "zaświadczeniem tożsamości", na okres ważności 30 dni.

2. Zaświadczenie tożsamości, w okresie swojej ważności, potwierdza tożsamość cudzoziemca i uprawnia go do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Kolejne zaświadczenia tożsamości mogą być wydawane cudzoziemcowi po upływie okresu ważności pierwszego zaświadczenia tożsamości, na okresy ważności nie dłuższe niż 6 miesięcy, do czasu zakończenia postępowania o nadanie statusu uchodźcy.

Art. 33. 1. W zaświadczeniu tożsamości zamieszcza się nazwę organu wydającego, datę wydania i termin ważności oraz następujące dane cudzoziemca:

- 1) imię (imiona) i nazwisko oraz imiona rodziców;
- 2) datę urodzenia lub wiek;
- 3) miejsce i kraj urodzenia;
- 4) obywatelstwo;
- 5) imiona i nazwiska oraz daty urodzenia towarzyszących cudzoziemcowi małoletnich dzieci.

2. Zaświadczenie tożsamości zawiera również fotografię i podpis jego posiadacza.

3. Zaświadczenie tożsamości może zawierać zakodowany zapis danych, o których mowa w ust. 1.

Art. 34. Cudzoziemiec jest obowiązany wymienić posiadane zaświadczenie tożsamości w przypadku:

- 1) zmiany danych w nim zamieszczonych;
- 2) zmiany wyglądu utrudniającej ustalenie tożsamości cudzoziemca;
- 3) utraty lub uszkodzenia zaświadczenia tożsamości w stopniu utrudniającym posługiwanie się nim.

Art. 35. 1. Pierwsze zaświadczenie tożsamości wydaje organ przyjmujący wniosek.

2. Kolejne zaświadczenia tożsamości wydaje i wymienia Szef Urzędu na wniosek cudzoziemca.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, zawiera dane cudzoziemca oraz towarzyszących mu małoletnich dzieci, w zakresie niezbędnym do wydania lub wymiany zaświadczenia tożsamości oraz określenie kraju pochodzenia cudzoziemca.

4. Cudzoziemiec dołącza do wniosku fotografie osób objętych wnioskiem.

Art. 36. 1. Cudzoziemiec, który utracił zaświadczenie tożsamości, jest obowiązany zawiadomić o tym Szefa Urzędu w terminie 3 dni od dnia jego utraty.

2. W przypadku znalezienia utraconego zaświadczenia tożsamości cudzoziemiec jest obowiązany, w terminie 3 dni od dnia jego znalezienia, zawiadomić o tym Szefa Urzędu i zwrócić niezwłocznie znalezione zaświadczenie tożsamości, w przypadku gdy w miejsce utraconego wydano nowe.

Art. 37. Cudzoziemiec jest obowiązany zwrócić zaświadczenie tożsamości:

- 1) komendantowi placówki Straży Granicznej przy przekraczaniu granicy;
- 2) Szefowi Urzędu przy odbiorze:
  - a) dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej,
  - b) karty pobytu, wydanej w związku z udzieleniem zgody na pobyt tolerowany.

Art. 38. 1. Cudzoziemca, któremu nadano status uchodźcy, można pozbawić tego statusu, jeżeli zachodzi którakolwiek z okoliczności, o których mowa w art. 1 ust. C Konwencji Genewskiej.

2. W decyzji o pozbawieniu statusu uchodźcy określa się termin, z którym następuje utrata tego statusu.

3. Termin, o którym mowa w ust. 2, wyznacza się przy uwzględnieniu konieczności załatwienia przez cudzoziemca niezbędnych spraw osobistych, rodzinnych i majątkowych, związanych z opuszczeniem terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 39. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzory:

1) formularza wniosku o nadanie statusu uchodźcy, uwzględniając dane dotyczące cudzoziemca, jego małżonka oraz towarzyszących cudzoziemcowi małoletnich dzieci, o których mowa w art. 8, w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania w sprawie o nadanie statusu uchodźcy oraz informację, o której mowa w art. 18 pkt 3;

2) tymczasowego zaświadczenia tożsamości cudzoziemca wydawanego przez organ przyjmujący wniosek oraz tymczasowego zaświadczenia tożsamości cudzoziemca wydawanego przez Szefa Urzędu, uwzględniając dane, które powinny być w nim zawarte, określone w art. 33 ust. 1 i 2;

3) formularza wniosku o wydanie lub wymianę tymczasowego zaświadczenia tożsamości cudzoziemca, uwzględniając dane dotyczące cudzoziemca oraz towarzyszących cudzoziemcowi małoletnich dzieci, o których mowa w art. 8, w zakresie niezbędnym do wydania lub wymiany tymczasowego zaświadczenia tożsamości cudzoziemca, a także liczbę fotografii i wymogi dotyczące fotografii dołączanych do wniosku.

2. W przypadku zmiany wzorów tymczasowego zaświadczenia tożsamości cudzoziemca, w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, można określić termin ważności dotychczasowych zaświadczeń tożsamości cudzoziemca wydanych na blankietach dotychczasowego wzoru oraz termin, do którego mogą być stosowane blankiety dotychczasowego wzoru.

Rozdział 2

Zatrzymanie cudzoziemca oraz umieszczenie go w strzeżonym ośrodku lub zastosowanie aresztu w celu wydalenia w postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy

Art. 40. Cudzoziemca ubiegającego się o nadanie statusu uchodźcy nie zatrzymuje się, chyba że:

- 1) składa wniosek o nadanie statusu uchodźcy:
  - a) podczas kontroli granicznej, nie mając prawa wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
  - b) podczas nielegalnego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) przed złożeniem wniosku o nadanie statusu uchodźcy:
  - a) niezgodnie z przepisami przekroczył lub usiłował przekroczyć granicę,
  - b) otrzymał decyzję o zobowiązaniu do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub decyzję o wydaleniu;
- 3) po złożeniu wniosku o nadanie statusu uchodźcy okaże się, że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach.

Art. 41. Cudzoziemca, o którym mowa w art. 40, umieszcza się, z zastrzeżeniem art. 47 ust. 5 i art. 54 ust. 3, w strzeżonym ośrodku lub w areszcie w celu wydalenia, z tym że areszt w celu wydalenia stosuje się, gdy z okoliczności ustalonych przez organ Straży Granicznej wynika, że jest to niezbędne ze względu na obronność lub bezpieczeństwo państwa albo bezpieczeństwo i porządek publiczny.

Art. 42. 1. Sąd wydaje postanowienie o umieszczeniu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub w areszcie w celu wydalenia, na okres 30 dni.

2. W przypadku gdy wniosek o nadanie statusu uchodźcy składa cudzoziemiec, który przebywa w strzeżonym ośrodku lub w areszcie w celu wydalenia wskutek wykonania postanowienia sądu, wydanego na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach, sąd przedłuża okres pobytu cudzoziemca o 90 dni, przy czym pierwszym dniem przedłużonego okresu pobytu jest dzień złożenia wniosku o nadanie statusu uchodźcy.

3. Jeżeli decyzja o odmowie nadania statusu uchodźcy zostanie doręczona cudzoziemcowi przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 1 i 2, okres pobytu w ośrodku strzeżonym lub

areszcie w celu wydalenia może być przedłużony na czas określony, niezbędny do wydania ostatecznej decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy i do wykonania decyzji o wydaleniu. Okres pobytu w strzeżonym ośrodku i w areszcie w celu wydalenia nie może przekroczyć roku.

4. Postanowienie w sprawie przedłużenia okresu pobytu w ośrodku strzeżonym lub areszcie w celu wydalenia wydaje, na wniosek Szefa Urzędu, organu Straży Granicznej lub Policji, sąd rejonowy, w którego okręgu znajduje się siedziba organu składającego wniosek.

Art. 43. 1. Cudzoziemca umieszczonego w strzeżonym ośrodku lub wobec którego zastosowano areszt w celu wydalenia, informuje się, w języku dla niego zrozumiałym, o organizacjach, do których zadań statutowych należą sprawy uchodźców i zapewnia się kontakt korespondencyjny lub telefoniczny z tymi organizacjami.

2. Cudzoziemiec, o którym mowa w ust. 1, może, w szczególności w celu udzielenia mu pomocy prawnej, kontaktować się osobiście na terenie strzeżonego ośrodka lub aresztu w celu wydalenia z przedstawicielem Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców lub organizacji, do której zadań statutowych należą sprawy uchodźców.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się w przypadku, gdy wynika to z konieczności zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego lub przestrzegania postanowień regulaminu organizacyjno-porządkowego pobytu w strzeżonym ośrodku lub areszcie w celu wydalenia.

4. Rozstrzygnięcie w przedmiocie zastosowania ust. 3 jest ostateczne. Kierownik strzeżonego ośrodka lub funkcjonariusz odpowiadający za funkcjonowanie aresztu w celu wydalenia informują o tym Szefa Urzędu oraz przedstawiciela Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców.

Art. 44. 1. Zwolnienie cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub aresztu w celu wydalenia następuje w przypadkach, o których mowa w art. 107 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach, lub na podstawie decyzji Szefa Urzędu wydanej z urzędu lub na wniosek cudzoziemca, gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że jest prawdopodobne, że cudzoziemiec spełnia warunki uznania za uchodźcę określone w Konwencji Genewskiej i Protokole Nowojorskim lub warunek uzyskania zgody na pobyt tolerowany na podstawie art. 97 ust. 1 pkt 1.

1a. Decyzja, o której mowa w ust. 1, obejmuje także towarzyszące cudzoziemcowi małoletnie dzieci i małżonka.

2. Szef Urzędu nie wydaje decyzji, o której mowa w ust. 1, gdy pobyt cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stanowi zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa albo bezpieczeństwa i porządku publicznego lub gdy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 1 ust. F Konwencji Genewskiej.

3. Na decyzję Szefa Urzędu o odmowie uwzględnienia wniosku o zwolnienie ze strzeżonego ośrodka lub aresztu w celu wydalenia cudzoziemcowi przysługuje odwołanie w terminie 3 dni od dnia doręczenia decyzji. Odwołanie wnosi się do sądu rejonowego właściwego ze względu na siedzibę Szefa Urzędu, za pośrednictwem kierownika strzeżonego ośrodka lub funkcjonariusza odpowiadającego za funkcjonowanie aresztu w celu wydalenia.

4. Kierownik strzeżonego ośrodka lub funkcjonariusz odpowiadający za funkcjonowanie aresztu w celu wydalenia przekazuje odwołanie w terminie 2 dni sądowi, który rozpoznaje je niezwłocznie.

5. Do postępowania w sprawie odwołania od decyzji, o której mowa w ust. 3, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego o postępowaniu w sprawie zażalenia na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego, przy czym funkcję oskarżyciela publicznego wykonuje Szef Urzędu.

Art. 45. Cudzoziemcowi:

- 1) zwolnionemu ze strzeżonego ośrodka lub aresztu w celu wydalenia na podstawie decyzji, o której mowa w art. 44 ust. 1,
- 2) nieumieszczonemu w strzeżonym ośrodku lub wobec którego nie zastosowano aresztu w celu wydalenia z przyczyn określonych w art. 103 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach i spełniającemu co najmniej jeden z warunków, o których mowa w art. 40 - Szef Urzędu może, w drodze decyzji, nakazać przebywanie w określonym miejscu pobytu lub miejscowości, której cudzoziemiec nie może opuszczać bez jego zgody do dnia wydania decyzji ostatecznej w postępowaniu w sprawie o nadanie statusu uchodźcy oraz zobowiązać cudzoziemca do zgłaszania się w określonych odstępach czasu do organu wskazanego w decyzji.

Art. 46. (uchylony).

Rozdział 3

Postępowanie z udziałem małoletniego przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez przedstawiciela ustawowego

Art. 47. 1. Organ przyjmujący wniosek o nadanie statusu uchodźcy złożony przez małoletniego, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez przedstawiciela ustawowego, zwanego dalej "małoletnim bez opieki", występuje niezwłocznie do sądu właściwego ze względu na miejsce pobytu małoletniego, z wnioskiem o:

- 1) ustanowienie kuratora do reprezentowania małoletniego w postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy;
  - 2) umieszczenie małoletniego w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub ośrodku dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy, zwanym dalej "ośrodkiem".
2. Szef Urzędu występuje z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, jeżeli w toku postępowania przed Szefem Urzędu lub przed Radą do Spraw Uchodźców wyjdzie na jaw okoliczność, że w postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy bierze udział małoletni bez opieki.
3. Małoletniego bez opieki umieszcza się, do czasu wydania przez sąd orzeczenia w sprawie, o której mowa w ust. 1 pkt 2:
- 1) w placówce opiekuńczo-wychowawczej, jeśli nie ukończył 13 lat;
  - 2) w ośrodku, po ukończeniu przez niego 13 lat.
4. Koszty związane z umieszczeniem i pobytem małoletniego bez opieki w placówce opiekuńczo-wychowawczej są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ze środków będących w dyspozycji Szefa Urzędu.
5. Małoletniego bez opieki nie umieszcza się w strzeżonym ośrodku i nie stosuje się wobec niego aresztu w celu wydalenia.

Art. 48. 1. W postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy małoletniemu bez opieki niezwłocznie wyznacza się opiekuna faktycznego.

2. Opiekun faktyczny wykonuje pieczę nad osobą i majątkiem małoletniego bez opieki, w szczególności:

- 1) czuwa nad zapewnieniem odpowiednich warunków mieszkaniowych, dostępu do nauki i opieki medycznej;

2) współdziała w organizowaniu czasu wolnego, w tym zajęć kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych;

3) udziela pomocy w kontaktowaniu się z krajowymi i międzynarodowymi organizacjami, do których zadań statutowych należą sprawy małoletnich lub uchodźców, w celu odnalezienia członków rodziny małoletniego.

3. Opiekun faktyczny wykonuje zadania, o których mowa ust. 2, kierując się dobrem małoletniego bez opieki oraz biorąc pod uwagę jego opinie, a także względy etniczne, religijne i językowe.

4. Opiekuna faktycznego wyznacza Szef Urzędu, na okres trwający do czasu zakończenia postępowania o nadanie statusu uchodźcy, spośród pracowników Urzędu.

5. Opiekun faktyczny powinien posiadać kwalifikacje pracownika socjalnego, określone w ustawie z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej⁽¹⁾ (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414, z późn. zm.³⁾).

Art. 49. 1. W postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy odebranie zeznań i wyjaśnień od małoletniego bez opieki następuje:

1) w sposób uwzględniający jego wiek, stopień dojrzałości i rozwój umysłowy, a także fakt, że małoletni może mieć ograniczoną wiedzę o faktycznej sytuacji panującej w kraju jego pochodzenia;

2) po uprzednim poinformowaniu go o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na wynik postępowania o nadanie statusu uchodźcy;

3) po uprzednim pouczeniu go o możliwości zgłoszenia żądania, aby odebranie od niego zeznań i wyjaśnień odbyło się w obecności wskazanej przez niego osoby;

4) w języku dla niego zrozumiałym, a w miarę potrzeby z udziałem tłumacza;

5) w obecności:

a) kuratora, o którym mowa w art. 47 ust. 1 pkt 1,

b) opiekuna faktycznego,

c) wskazanej przez małoletniego osoby dorosłej, jeżeli nie utrudni to postępowania,

d) psychologa lub pedagoga, który sporządza opinię o stanie psychofizycznym małoletniego.

2. Przebieg czynności, o których mowa w ust. 1, może być utrwalony za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk, jeżeli względy techniczne nie stoją temu na przeszkodzie.

Art. 50. Czynności w postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy z udziałem małoletniego bez opieki może dokonywać osoba, która spełnia co najmniej jeden z następujących warunków:

1) ukończyła studia wyższe magisterskie na kierunku prawo i posiada 2-letni staż pracy w instytucjach, których zakres działania obejmuje opiekę nad dzieckiem;

2) ukończyła studia wyższe magisterskie lub wyższe zawodowe i posiada 2-letni staż pracy w administracji publicznej oraz odbyła przeszkolenie w zakresie prowadzenia postępowań o nadanie statusu uchodźcy z udziałem małoletnich;

3) ukończyła studia wyższe magisterskie na kierunkach: pedagogika, psychologia lub socjologia oraz posiada 2-letni staż pracy w administracji publicznej.

Art. 51. Przepisów art. 56 ust. 4 i art. 64-66 nie stosuje się do udzielania pomocy małoletniemu bez opieki, ubiegającemu się o nadanie statusu uchodźcy.

Art. 52. Małoletniego bez opieki, któremu odmówiono nadania statusu uchodźcy, pozostawia się w ośrodku lub umieszcza się w miejscu wyznaczonym mu do przebywania przez sąd opiekuńczy, właściwy ze względu na miejsce pobytu małoletniego, do czasu przekazania go organom lub organizacjom kraju pochodzenia, do których zadań statutowych należą sprawy małoletnich.

Art. 53. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze rozporządzenia, warunki zakwaterowania małoletnich bez opieki w ośrodku i standard opieki obowiązujący w ośrodku, mając na uwadze konieczność zaspokojenia potrzeb małoletniego, w sposób odpowiedni do jego wieku i stanu psychofizycznego i rekompensujący brak kontaktów z rodziną naturalną. Rozporządzenie powinno określać w szczególności warunki usytuowania ośrodka, wyposażenia pomieszczeń, sposób umieszczania małoletnich w ośrodku i sprawowania nad nimi opieki.

Rozdział 4

Postępowanie z udziałem cudzoziemców, których stan psychofizyczny stwarza domniemanie, że byli poddani przemocy, albo będących niepełnosprawnymi

Art. 54. 1. W postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy cudzoziemcowi, którego stan psychofizyczny stwarza domniemanie, że był poddany przemocy albo jest niepełnosprawny, wykonywanie czynności następuje:

- 1) w warunkach zapewniających swobodę wypowiedzi, w sposób szczególnie taktowny, dostosowany do stanu psychofizycznego cudzoziemca;
- 2) w miejscu jego pobytu;
- 3) w terminie dostosowanym do jego stanu psychicznego i fizycznego, wyznaczonym przy uwzględnieniu terminów korzystania przez cudzoziemca ze świadczeń zdrowotnych;
- 4) z udziałem psychologa oraz, w miarę potrzeby, z udziałem tłumacza płci wskazanej przez cudzoziemca lub lekarza.

2. Jeżeli stan fizyczny lub psychiczny cudzoziemca umieszczonego w ośrodku tego wymaga, zapewnia mu się przewóz w celu:

- 1) złożenia zeznań i oświadczeń w postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy;
- 2) skorzystania ze świadczeń zdrowotnych.

3. Cudzoziemca, o którym mowa w ust. 1, nie umieszcza się w strzeżonym ośrodku i nie stosuje się wobec niego aresztu w celu wydalenia.

Art. 55. Czynności w postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy oraz związane z udzielaniem pomocy w ośrodku, z udziałem cudzoziemca, o którym mowa w art. 54 ust. 1, może dokonywać osoba płci wskazanej przez cudzoziemca, która odbyła szkolenie przygotowujące do pracy z osobami poszkodowanymi na skutek przestępstwa lub poddanymi przemocy i z osobami niepełnosprawnymi.

Rozdział 5

Pomoc dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy

Art. 56. 1. Cudzoziemcowi, w sprawie którego zostało wszczęte postępowanie o nadanie statusu uchodźcy, przyznaje się, na jego wniosek, pomoc na okres postępowania i na okres 14 dni od dnia doręczenia decyzji ostatecznej w tej sprawie, z zastrzeżeniem ust. 2 i art. 60.

2. Udzielanie pomocy, o której mowa w ust. 1, może być przedłużone, na wniosek cudzoziemca:

- 1) na okres do 3 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o nadaniu statusu uchodźcy lub decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, w której udzielono zgody na pobyt tolerowany;
- 2) na okres do 1 miesiąca od dnia doręczenia decyzji o umorzeniu postępowania o nadanie statusu uchodźcy w związku z cofnięciem wniosku o nadanie statusu uchodźcy.

3. Pomoc przyznaje się cudzoziemcowi, który wykaże, że nie posiada środków finansowych wystarczających na pokrycie kosztów pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie posiada innych możliwości zapewnienia sobie mieszkania i utrzymania.

4. Pomocy nie przyznaje się cudzoziemcowi:

1) przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich lub zgody na pobyt tolerowany;

2) umieszczonemu w strzeżonym ośrodku lub w areszcie w celu wydalenia, tymczasowo aresztowanemu lub odbywającemu karę pozbawienia wolności.

5. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, może obejmować małżonka cudzoziemca i jego małoletnie dzieci.

6. Decyzje w sprawach przyznania pomocy wydaje Szef Urzędu.

Art. 57. 1. Pomoc, o której mowa w art. 56 ust. 1 i 2, obejmuje:

1) umieszczenie cudzoziemca w ośrodku lub

2) przyznanie cudzoziemcowi świadczenia pieniężnego na pokrycie we własnym zakresie kosztów pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwanego dalej "świadczeniem pieniężnym", oraz

3) udzielenie opieki medycznej.

2. Pomoc, o której mowa w art. 56 ust. 1, może również obejmować udzielenie pomocy w dobrowolnym wyjeździe z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 58. 1. Cudzoziemca, o którym mowa w art. 56 ust. 1, 2 i 5, można umieścić w ośrodku, tylko jeżeli podda się badaniom lekarskim oraz, gdy jest to niezbędne - zabiegom sanitarnym ciała i odzieży.

2. Szef Urzędu zawiadamia państwowego inspektora sanitarnego, właściwego ze względu na miejsce położenia ośrodka, o odmowie poddania się przez cudzoziemca czynnościom, o których mowa w ust. 1.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do cudzoziemca, który poddany był badaniom lekarskim i zabiegom sanitarnym ciała i odzieży na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 2.

Art. 59. Minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia, zakres, szczegółowe warunki i sposób wykonywania badań lekarskich i zabiegów sanitarnych ciała i odzieży cudzoziemca, o których mowa w art. 26 ust. 1 pkt 2 i art. 58 ust. 1, kierując się w szczególności potrzebą zapobiegania rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych.

Art. 60. W przypadku gdy wobec małżonków przebywających wraz z małoletnimi dziećmi w ośrodku prowadzi się odrębne postępowania o nadanie statusu uchodźcy, pobyt żadnego z małżonków w ośrodku nie może zakończyć się wcześniej, niż po upływie 14 dni od dnia wydania decyzji ostatecznej w tym postępowaniu, które zakończono później. Przepisy art. 65 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 stosuje się.

Art. 61. 1. Cudzoziemcowi umieszczonemu w ośrodku zapewnia się:

1) wyżywienie;

2) bilety na przejazd:

a) w celu wzięcia udziału w postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy,

b) w celu stawienia się na badania lekarskie lub szczepienia ochronne,

c) w innych szczególnie uzasadnionych przypadkach;

3) pomoce dydaktyczne dla dzieci korzystających z nauki i opieki w publicznych placówkach, szkołach podstawowych, gimnazjach lub szkołach ponadgimnazjalnych oraz

pokrycie kosztów wynikających z opłat za naukę w tych placówkach, szkołach lub gminach;

4) stałą pomoc pieniężną na:

- a) zakup środków higieny osobistej,
- b) pokrycie drobnych wydatków osobistych cudzoziemca.

2. Cudzoziemcowi, o którym mowa w ust. 1, można zapewnić:

- 1) ekwiwalent pieniężny w zamian za wyżywienie, w przypadku gdy:
  - a) stan zdrowia cudzoziemca wymaga zastosowania, przez czas określony w orzeczeniu lekarskim, żywienia dietetycznego, którego ośrodek nie może zapewnić,
  - b) przebywa w ośrodku wraz z dziećmi w wieku poniżej 7 lat,
  - c) małoletnie dziecko cudzoziemca korzysta z nauki i opieki w publicznych placówkach, szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych;
- 2) jednorazową pomoc pieniężną na zakup odzieży i obuwia;
- 3) bezpłatną naukę języka polskiego i podstawowe materiały niezbędne do nauki tego języka.

3. Ekwiwalent pieniężny w zamian za wyżywienie w przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 lit. b i c, przyznaje się na dzieci cudzoziemca.

Art. 62. 1. Cudzoziemiec umieszczony w ośrodku jest obowiązany przestrzegać regulaminu pobytu w ośrodku.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, regulamin pobytu w ośrodku, uwzględniający w szczególności warunki przyjęcia cudzoziemca do ośrodka oraz odwiedzin osób w nim przebywających, sposób wydawania posiłków, sposób utrzymywania czystości oraz porządek wewnętrzny ośrodka.

Art. 63. 1. Szef Urzędu zapewnia i organizuje prowadzenie ośrodków.

2. Szef Urzędu może zlecić prowadzenie ośrodków organizacjom społecznym, stowarzyszeniom lub innym osobom prawnym albo osobom fizycznym.

3. Ośrodki są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ze środków będących w dyspozycji Szefa Urzędu.

Art. 64. 1. Cudzoziemcowi przyznaje się świadczenie pieniężne, w przypadku gdy pobyt w ośrodku jest dla niego niewskazany ze względu na:

- 1) stan zdrowia stwierdzony orzeczeniem lekarskim;
- 2) konieczność zapewnienia cudzoziemcowi bezpieczeństwa.

2. Cudzoziemcowi przebywającemu w ośrodku, któremu doręczono decyzję o nadaniu statusu uchodźcy, może być przyznane, na jego wniosek, świadczenie pieniężne w miejsce dotychczasowej pomocy polegającej na umieszczeniu go w ośrodku, na okres 14 dni od dnia doręczenia mu decyzji o nadaniu statusu uchodźcy lub na okres, na który przedłużono udzielanie pomocy na podstawie art. 56 ust. 2.

Art. 65. 1. Szef Urzędu, w drodze decyzji, wstrzymuje w całości lub w części pomoc polegającą na umieszczeniu cudzoziemca w ośrodku lub przyznaniu świadczenia pieniężnego, jeżeli cudzoziemiec:

- 1) posiada własne środki, wystarczające do zaspokojenia jego potrzeb;
- 2) po udzieleniu pomocy, niezgodnie z przepisami przekroczył lub usiłował przekroczyć granicę;
- 3) podlega tymczasowemu aresztowaniu lub karze pozbawienia wolności.

2. Wstrzymanie pomocy polegającej na umieszczeniu cudzoziemca w ośrodku następuje także, gdy cudzoziemiec:

- 1) rażąco naruszył zasady współżycia społecznego w ośrodku;
- 2) bez podania przyczyny przebywał poza ośrodkiem przez okres dłuższy niż 3 dni.
3. W przypadku gdy wstrzymanie pomocy nastąpiło z przyczyn, o których mowa w ust. 1 pkt 2 lub ust. 2 pkt 1, Szef Urzędu może, na wniosek cudzoziemca, w drodze decyzji, jednorazowo przywrócić udzielanie tej pomocy na dotychczasowych zasadach.
4. W przypadku gdy wstrzymanie pomocy nastąpiło z przyczyn, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lub 3 lub ust. 2 pkt 2, Szef Urzędu, na wniosek cudzoziemca, przywraca w drodze decyzji pomoc po ustaniu przyczyn uzasadniających jej wstrzymanie.
5. Decyzjom w sprawie wstrzymania pomocy nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.
6. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, decyzję w sprawie wstrzymania pomocy wywiesza się na tablicy ogłoszeń w ośrodku, który cudzoziemiec opuścił. Decyzję uważa się za doręczoną w dniu jej wywieszenia.

Art. 66. Jeżeli wstrzymanie pomocy z przyczyn, o których mowa w art. 65 ust. 1 pkt 2 lub ust. 2 pkt 1, nastąpiło po raz drugi lub jeżeli cudzoziemca nie można umieścić w ośrodku, gdyż odmówił poddania się badaniom lekarskim lub zabiegom sanitarnym ciała i odzieży, Szef Urzędu może, na wniosek cudzoziemca, w drodze decyzji, przyznać mu świadczenie pieniężne w wysokości jednej trzeciej świadczenia pieniężnego przyznawanego na podstawie art. 64.

Art. 67. 1. Cudzoziemcowi, o którym mowa w art. 56 ust. 1, 2 i 5, udziela się opieki medycznej w zakresie, w jakim osobom objętym obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym przysługuje prawo do świadczeń na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135 z późn. zm.⁴⁾).

2. Udzielanie cudzoziemcowi opieki medycznej następuje na podstawie umowy zawartej pomiędzy Szefem Urzędu a świadczeniodawcą w rozumieniu przepisów ustawy, o której mowa w ust. 1.

3. Koszty opieki medycznej, o której mowa w ust. 1, z wyłączeniem kosztów określonych w przepisach ustawy z dnia 6 września 2001 r. o chorobach zakaźnych i zakażeniach (Dz. U. Nr 126, poz. 1384, z późn. zm.⁵⁾), są finansowane z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ze środków będących w dyspozycji Szefa Urzędu.

Art. 68. 1. Cudzoziemcowi, o którym mowa w art. 56 ust. 1, który cofnął wniosek o nadanie statusu uchodźcy, można, na jego wniosek, przyznać pomoc w dobrowolnym wyjeździe z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, może obejmować małżonka cudzoziemca i jego małoletnie dzieci.

3. Pomoc w dobrowolnym wyjeździe z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej może obejmować:

1) zakup biletu na przejazd najtańszym środkiem komunikacji publicznej do wybranego przez cudzoziemca kraju, do którego ma prawo wjazdu;

2) pokrycie opłat administracyjnych związanych z uzyskaniem niezbędnych wiz i zezwoleń;

3) częściowe pokrycie kosztów wyżywienia w podróży.

4. Pomocy w dobrowolnym wyjeździe z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej udziela się raz w ciągu 2 lat.

Art. 69. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wysokość jednorazowej pomocy pieniężnej na zakup odzieży i obuwia, stałej pomocy pieniężnej na zakup środków higieny osobistej i na pokrycie drobnych wydatków osobistych cudzoziemca oraz ekwiwalentu pieniężnego w zamian za wyżywienie, przyznawanych cudzoziemcowi przebywającemu w ośrodku, a także wysokość świadczenia pieniężnego na pokrycie we własnym zakresie kosztów pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pomocy na pokrycie kosztów wyżywienia cudzoziemca w podróży w związku z dobrowolnym wyjazdem z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także termin i sposób ich wypłaty oraz wysokość stawki dziennej wyżywienia w ośrodku, biorąc pod uwagę konieczność zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych cudzoziemca. Rozporządzenie może określać, w jakich przypadkach i do jakiej wysokości może być zwiększona wysokość stałej pomocy pieniężnej na pokrycie drobnych wydatków osobistych cudzoziemca, biorąc pod uwagę jego działania na rzecz ośrodka i przebywających w nim osób.

Rozdział 6

Prawa i obowiązki cudzoziemca, któremu nadano status uchodźcy

Art. 70. Cudzoziemcowi, któremu nadano status uchodźcy, udziela się pomocy mającej na celu wspieranie procesu jego integracji. Pomocy tej udziela się w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej⁽²⁾.

Art. 71. Cudzoziemcowi, który posiada status uchodźcy, przysługują uprawnienia cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, o ile przepisy ustawy lub innych ustaw nie stanowią inaczej.

Art. 72. Cudzoziemcowi, który posiada status uchodźcy, nie można wydać decyzji o zobowiązaniu do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ani decyzji o wydaleniu bez pozbawienia go tego statusu, chyba że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 32 lub 33 Konwencji Genewskiej.

Art. 73. 1. W przypadku gdy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 32 lub 33 Konwencji Genewskiej, decyzję o wydaleniu cudzoziemca, któremu nadano status uchodźcy, wydaje Szef Urzędu, z urzędu lub na wniosek Ministra Obrony Narodowej, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta Głównego Policji, komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta placówki Straży Granicznej lub komendanta wojewódzkiego Policji.
2. Decyzji o wydaleniu cudzoziemca, który posiada status uchodźcy, nie można nadać rygoru natychmiastowej wykonalności.

Art. 74. 1. Cudzoziemcowi i jego małżonkowi, którym nadano status uchodźcy, wydaje się dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej i kartę pobytu.
2. Małoletniemu dziecku cudzoziemca lub jego małżonka, w tym także urodzonemu po nadaniu im statusu uchodźcy, wydaje się kartę pobytu oraz:
1) wpisuje się jego dane osobowe do dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej, wydanego cudzoziemcowi lub jego małżonkowi, o których mowa w ust. 1, albo
2) wydaje się dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej, jeżeli jest to niezbędne do realizacji praw dziecka.
3. Dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej jest ważny przez okres jednego roku.

4. Karta pobytu wydana cudzoziemcowi, który posiada status uchodźcy, jest ważna przez okres 2 lat.
5. (uchylony).
6. Okres ważności karty pobytu i dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej, wydanych małoletniemu, upływa w tym samym terminie, w którym upływa okres ważności karty pobytu i dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej, wydanych cudzoziemcowi lub jego małżonkowi, o których mowa w ust. 1.

Art. 75. Cudzoziemiec jest obowiązany wymienić dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej w przypadku, gdy:

- 1) uległ on uszkodzeniu w stopniu utrudniającym posługiwanie się nim lub został utracony;
- 2) wyczerpały się możliwości jego dalszego przedłużania.

Art. 76. 1. Cudzoziemiec, który utracił dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej, jest obowiązany zawiadomić o tym Szefa Urzędu w terminie 3 dni od dnia jego utraty.

2. W przypadku znalezienia utraconego dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej cudzoziemiec jest obowiązany, w terminie 3 dni od dnia jego znalezienia, zawiadomić o tym Szefa Urzędu i zwrócić niezwłocznie znaleziony dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej, jeżeli w miejsce utraconego wydano nowy.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się w przypadku utraty karty pobytu.

Art. 77. 1. Cudzoziemiec jest obowiązany zwrócić kartę pobytu i dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej Szefowi Urzędu, niezwłocznie po doręczeniu decyzji o pozbawieniu statusu uchodźcy lub dokumentu potwierdzającego nabycie obywatelstwa polskiego lub obywatelstwa innego państwa.

2. Cudzoziemiec, który podlega wydaleniu na podstawie decyzji, o której mowa w art. 73, jest obowiązany zwrócić kartę pobytu komendantowi placówki Straży Granicznej najpóźniej w chwili przekraczania granicy.

Art. 78. 1. Przedłużenia ważności i wymiany dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej dokonuje się na wniosek cudzoziemca.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera dane cudzoziemca i małoletnich dzieci towarzyszących cudzoziemcowi, niezbędne do przedłużenia ważności i wymiany dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej oraz do wydania karty pobytu.

3. Cudzoziemiec jest obowiązany dołączyć do wniosku fotografie osób, których ten wniosek dotyczy.

Art. 79. 1. Dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej wydaje, wymienia oraz przedłuża jego ważność Szef Urzędu.

2. Kartę pobytu cudzoziemcowi, który posiada status uchodźcy, wydaje i wymienia Szef Urzędu.

Art. 80. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wzór dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej, uwzględniając postanowienia załącznika do Konwencji Genewskiej;
- 2) wzór formularza wniosku o przedłużenie ważności lub wymianę dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej, uwzględniając dane dotyczące cudzoziemca i małoletnich dzieci towarzyszących cudzoziemcowi, o których mowa w art. 8, w zakresie niezbędnym do przedłużenia ważności lub wymiany dokumentu podróży przewidzianego w

Konwencji Genewskiej i do wydania karty pobytu, a także liczbę fotografii i wymogi dotyczące fotografii dołączanych do wniosku.

Rozdział 7

Rada do Spraw Uchodźców

Art. 81. 1. Rada do Spraw Uchodźców, zwana dalej "Radą", jest organem administracji publicznej rozpatrującym odwołania od decyzji i zażalenia na postanowienia wydane przez Szefa Urzędu w sprawach o nadanie lub pozbawienie statusu uchodźcy, z wyjątkiem spraw, o których mowa w rozdziale 5.

2. Radzie przysługują uprawnienia organu wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego.

3. Rada jest także organem właściwym w sprawach wznowienia postępowania, uchylecia, zmiany lub stwierdzenia nieważności wydanych przez siebie decyzji lub postanowień.

4. Do zadań Rady należy ponadto:

1) dokonywanie analiz orzecznictwa w zakresie spraw o nadanie lub pozbawienie statusu uchodźcy;

2) gromadzenie informacji o krajach pochodzenia cudzoziemców;

3) współpraca z organami oraz instytucjami krajowymi i zagranicznymi w zakresie problematyki migracji i uchodźstwa;

4) prowadzenie rejestru złożonych zażaleń i odwołań oraz wydanych przez Radę decyzji i postanowień.

5. Szef Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, nadaje Radzie statut organizacyjny i regulamin czynności wewnętrznych, w którym określa w szczególności sposób zwoływania i odbywania posiedzeń składów orzekających i posiedzeń plenarnych oraz tworzenia wewnętrznych zespołów Rady, uwzględniając zakres zadań Rady.

Art. 82. 1. W skład Rady wchodzi 12 członków powoływanych przez Szefa Rady Ministrów na pięcioletnią kadencję spośród osób wyróżniających się wiedzą lub doświadczeniem praktycznym w zakresie problematyki uchodźców. Co najmniej połowa członków Rady powinna posiadać wyższe wykształcenie prawnicze.

2. Członkiem Rady może być osoba posiadająca obywatelstwo polskie i korzystająca z pełni praw publicznych.

3. Szef Rady Ministrów powołuje w skład Rady po 4 osoby spośród kandydatów przedstawianych przez ministra właściwego do spraw zagranicznych i Ministra Sprawiedliwości. Każdy z ministrów przedstawia 8 kandydatów.

4. W przypadku uzasadnionym istotnym wzrostem liczby spraw o nadanie lub pozbawienie statusu uchodźcy Szef Rady Ministrów może, na wniosek przewodniczącego Rady złożony na podstawie uchwały Rady, powołać dodatkowych członków Rady na okres do końca danej kadencji. Przepisu ust. 3 nie stosuje się.

Art. 83. 1. Pracodawca zatrudniający członka Rady udziela mu, na jego wniosek, urlopu bezpłatnego na czas sprawowania funkcji w Radzie.

2. Pracownikom urzędów państwowych oraz członkom korpusu służby cywilnej przysługuje, po zakończeniu sprawowania funkcji w Radzie, prawo powrotu na zajmowane poprzednio stanowisko, a jeżeli jest to niemożliwe - na stanowisko równorzędne.

3. Członkowie Rady w zakresie wykonywania czynności wynikających z zadań Rady, o których mowa w art. 81, korzystają z ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym.

Art. 84. 1. Szef Rady Ministrów odwołuje członka Rady w przypadku:

- 1) złożenia przez niego rezygnacji z pełnienia funkcji;
- 2) choroby trwale uniemożliwiającej sprawowanie przez niego funkcji;
- 3) skazania go prawomocnym wyrokiem orzeczonym za przestępstwo popełnione z winy umyślnej, ścigane z oskarżenia publicznego;
- 4) zaistnienia innych okoliczności uniemożliwiających mu sprawowanie funkcji lub wywiązywanie się z obowiązków.

2. W przypadku odwołania członka Rady lub jego śmierci Szef Rady Ministrów uzupełnia skład Rady, powołując na miejsce opróżnione nowego członka Rady na okres do końca danej kadencji. Przepisu art. 82 ust. 3 nie stosuje się.

Art. 85. 1. Rada dokonuje wyboru przewodniczącego i wiceprzewodniczącego spośród swoich członków w głosowaniu tajnym, większością głosów w obecności co najmniej dwóch trzecich jej składu. W tym samym trybie Rada może przegłosować odwołanie z funkcji przewodniczącego i wiceprzewodniczącego Rady.

2. Po upływie kadencji Rady dotychczasowy przewodniczący pełni swoje obowiązki do czasu powołania nowego przewodniczącego.

3. Pierwsze posiedzenie plenarne Rady nowej kadencji zwołuje dotychczasowy przewodniczący w terminie 30 dni od dnia powołania członków Rady nowej kadencji.

Art. 86. Przewodniczący kieruje pracami Rady, w szczególności:

- 1) ustala plan pracy Rady;
- 2) zwołuje posiedzenia plenarne Rady;
- 3) wyznacza składy orzekające;
- 4) przydziela składom orzekającym sprawy do rozpatrzenia oraz czuwa nad terminowością ich załatwienia;
- 5) reprezentuje Radę przed innymi organami i instytucjami;
- 6) reprezentuje Radę w postępowaniu przed sądem administracyjnym lub wyznacza w tym celu innego członka Rady;
- 7) powołuje biegłych lub ekspertów do udziału w postępowaniu toczącym się przed Radą;
- 8) wyznacza członkom Rady zadania związane z działalnością Rady;
- 9) może powoływać zespoły tematyczne lub grupy robocze do opracowania zagadnień oraz dokonania analiz problemów wynikających z działalności Rady;
- 10) wykonuje inne zadania wynikające z przepisów prawa.

Art. 87. 1. Rada orzeka w składach trzyosobowych, z zastrzeżeniem przypadków, o których mowa w ust. 4 i 5.

2. Orzeczenia zapadają większością głosów. Członek składu orzekającego nie może wstrzymać się od głosu.

3. Członek składu orzekającego, który nie zgodził się z większością głosujących, może przy podpisywaniu orzeczenia zgłosić zdanie odrębne, podając, w jakiej części i w jakim zakresie kwestionuje orzeczenie.

4. Przewodniczący Rady może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie jednoosobowym.

5. Rozpoznanie odwołania od decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy z powodu oczywistej bezzasadności wniosku następuje w składzie jednoosobowym.

6. Przy orzekaniu członkowie Rady są związani wyłącznie przepisami prawa.

7. Rada przed wydaniem decyzji o nadaniu statusu uchodźcy lub przed udzieleniem cudzoziemcowi zgody na pobyt tolerowany, gdy odmawia mu nadania statusu uchodźcy, zwraca się do Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego o przekazanie informacji, czy wobec cudzoziemca zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 1 ust. F Konwencji Genewskiej, lub czy pobyt cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stanowi zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa, gdy z akt sprawy wynika, że Szef

Urzędu nie zwrócił się o udostępnienie takich informacji. Do uzyskiwania informacji przez Radę stosuje się przepisy art. 28 ust. 3-5.

8. Przewodniczący przekazuje Szefowi Urzędu akta spraw w postępowaniach administracyjnych w celu archiwizacji, nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia zakończenia postępowania.

Art. 88. 1. Przewodniczący, wiceprzewodniczący i członkowie Rady otrzymują wynagrodzenie, a także diety, zwrot kosztów podróży i zakwaterowania na zasadach określonych w przepisach dotyczących wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.

2. Szef Rady Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, wysokość wynagrodzenia przewodniczącego, wiceprzewodniczącego oraz pozostałych członków Rady, uwzględniając ryczałt miesięczny za udział w posiedzeniach Rady, wynagrodzenie za udział w składach orzekających oraz za udział w postępowaniach przed sądem administracyjnym. Wysokość wynagrodzenia uzależnia się od funkcji pełnionych przez członków Rady.

Art. 89. 1. Obsługę administracyjną i kancelaryjną Rady zapewnia Kancelaria Szefa Rady Ministrów.

2. Działalność Rady jest finansowana z budżetu państwa, z rozdziału dotyczącego Rady do Spraw Uchodźców, z części dotyczącej Kancelarii Szefa Rady Ministrów.

3. Szef Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, warunki organizacyjne i finansowe wykonywania obsługi Rady, uwzględniając charakter zadań Rady, określonych w art. 81.

Dział III

Inne rodzaje ochrony udzielanej cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Rozdział 1

Azyl

Art. 90. 1. Cudzoziemcowi można, na jego wniosek, udzielić azylu w Rzeczypospolitej Polskiej, gdy jest to niezbędne do zapewnienia mu ochrony oraz gdy przemawia za tym ważny interes Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Cudzoziemcowi, któremu udzielono azylu, udziela się zezwolenia na osiedlenie się.

Art. 91. 1. Cudzoziemca pozbawia się azylu, jeżeli:

1) ustały przyczyny, dla których azyl został udzielony;

2) prowadzi on działalność skierowaną przeciwko obronności lub bezpieczeństwu państwa lub bezpieczeństwu i porządkowi publicznemu.

2. W decyzji o pozbawieniu azylu nakazuje się cudzoziemcowi przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej opuścić to terytorium w terminie w niej określonym.

3. Do postępowania w sprawie pozbawienia azylu, w części dotyczącej nakazu opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, stosuje się przepisy ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach dotyczące postępowania w sprawie wydalenia.

Art. 92. 1. Cudzoziemiec, który składa wniosek o udzielenie azylu, przebywając:

- 1) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązany poddać się pobraniu odcisków linii papilarnych i fotografowaniu;
  - 2) za granicą, jest obowiązany dołączyć do wniosku fotografię i po przybyciu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy pobytowej w celu udziału w postępowaniu w sprawie o udzielenie azylu lub w związku z udzieleniem mu azylu - poddać się pobraniu odcisków linii papilarnych.
2. Pobranie odcisków linii papilarnych oraz fotografowanie cudzoziemca zapewnia komendant oddziału Straży Granicznej, obejmującego terytorialnym zasięgiem działania m.st. Warszawy.
3. W przypadku gdy cudzoziemiec nie wykonuje obowiązku, o którym mowa w ust. 1, wniosek o udzielenie azylu pozostawia się bez rozpoznania.

Art. 93. 1. Do postępowania w sprawie o udzielenie azylu stosuje się odpowiednio przepisy art. 17, 18, art. 27 ust. 1 pkt 1-3, art. 28, art. 29 ust. 1 i działu II rozdział 4.

2. Do małoletniego bez opieki w postępowaniu o udzielenie azylu stosuje się odpowiednio przepisy działu II rozdziały 3 i 5.

Art. 94. 1. Decyzje w sprawach udzielania i pozbawiania azylu wydaje Szef Urzędu.

2. Wydanie decyzji o udzieleniu lub pozbawieniu azylu wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw zagranicznych.

3. Zezwolenia na osiedlenie się cudzoziemcowi, któremu udzielono azylu, udziela oraz wydaje kartę pobytu Szef Urzędu.

Art. 95. Cudzoziemca, któremu udzielono azylu, nie można zobowiązać do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 96. Cudzoziemcowi, któremu udzielono azylu, można wydać decyzję o wydaleniu tylko po uprzednim pozbawieniu go azylu.

Rozdział 2

Pobyt tolerowany

Art. 97. 1. Cudzoziemcowi udziela się zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jego wydalenie:

1) mogłoby nastąpić jedynie do kraju, w którym zagrożone byłoby jego prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego, w którym mógłby zostać poddany torturom albo nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu lub być zmuszony do pracy lub pozbawiony prawa do rzetelnego procesu sądowego albo być ukarany bez podstawy prawnej w rozumieniu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 i 285, z 1995 r. Nr 36, poz. 175, 176 i 177, z 1998 r. Nr 147, poz. 962 oraz z 2002 r. Nr 127, poz. 1084);

2) jest niewykonalne z przyczyn niezależnych od organu wykonującego decyzję o wydaleniu lub od cudzoziemca.

2. Cudzoziemcowi można udzielić zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jego wydalenie mogłoby nastąpić jedynie do kraju, do którego wydanie cudzoziemca jest niedopuszczalne na podstawie orzeczenia sądu o niedopuszczalności wydania cudzoziemca albo na podstawie rozstrzygnięcia Ministra Sprawiedliwości o odmowie jego wydania, uwzględniając przyczynę, z powodu której odmówiono wydania cudzoziemca, oraz interes Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 98. Cudzoziemcowi, któremu udzielono zgody na pobyt tolerowany, przysługują uprawnienia cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, o ile przepisy ustawy lub innych ustaw nie stanowią inaczej.

Art. 99. 1. Cudzoziemcowi, któremu udzielono zgody na pobyt tolerowany, wydaje się kartę pobytu.

2. Karta pobytu wydana cudzoziemcowi, któremu udzielono zgody na pobyt tolerowany, jest ważna rok.

3. Cudzoziemiec jest obowiązany wymienić kartę pobytu w przypadkach określonych w art. 77 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach, a także po upływie okresu jej ważności.

Art. 100. Cudzoziemiec jest obowiązany zwrócić kartę pobytu niezwłocznie po doręczeniu dokumentu potwierdzającego nabycie obywatelstwa polskiego, decyzji o cofnięciu zgody na pobyt tolerowany, decyzji o nadaniu statusu uchodźcy, decyzji o udzieleniu zezwolenia na osiedlenie się lub w dniu zawiadomienia Szefa Urzędu o zrzeczeniu się prawa do korzystania ze zgody na pobyt tolerowany.

Art. 101. Cudzoziemcowi, który posiada zgodę na pobyt tolerowany, nie można wydać decyzji o zobowiązaniu do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ani decyzji o wydaleniu.

Art. 102. 1. Zgodę na pobyt tolerowany cofa się, jeżeli:

- 1) ustanie przyczyna, dla której została ona udzielona;
- 2) cudzoziemiec dobrowolnie zwrócił się o ochronę do władz kraju pochodzenia;
- 3) cudzoziemiec opuścił na stałe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) dalsze jej obowiązywanie mogłoby spowodować poważne zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa albo bezpieczeństwa i porządku publicznego.

2. W decyzji o cofnięciu zgody na pobyt tolerowany nakazuje się cudzoziemcowi przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej opuszczenie tego terytorium w terminie określonym w decyzji, nie dłuższym niż 14 dni od dnia, kiedy decyzja stanie się ostateczna, chyba że przed wydaniem decyzji o cofnięciu zgody na pobyt tolerowany cudzoziemcowi wydano decyzję o wydaleniu, która nie została wykonana.

3. Do postępowania w sprawie cofnięcia zgody na pobyt tolerowany, w części dotyczącej nakazu opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, stosuje się przepisy ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach dotyczące postępowania w sprawie wydalenia.

4. Decyzji o cofnięciu zgody na pobyt tolerowany, udzielonej na podstawie art. 97 ust. 1 pkt 2, nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

Art. 103. Zgoda na pobyt tolerowany wygasa z mocy prawa z dniem:

- 1) nadania cudzoziemcowi statusu uchodźcy;
- 2) nabycia przez cudzoziemca obywatelstwa polskiego;
- 3) zawiadomienia przez cudzoziemca, na piśmie, Szefa Urzędu o zrzeczeniu się prawa do korzystania ze zgody na pobyt tolerowany;
- 4) uzyskania zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony lub zezwolenia na osiedlenie się.

Art. 104. 1. Zgody na pobyt tolerowany udziela:

- 1) wojewoda:

- a) z urzędu, w decyzji o odmowie wydalenia, gdy w postępowaniu w sprawie o wydalenie cudzoziemca stwierdzi, że zachodzi którakolwiek z okoliczności, o których mowa w art. 97 ust. 1 pkt 1, albo w odrębnej decyzji, gdy okoliczności te ujawniły się po wydaniu decyzji o wydaleniu,
  - b) na wniosek organu zobowiązanego do wykonania decyzji o wydaleniu, gdy wydalenie cudzoziemca jest niewykonalne z przyczyn niezależnych od organu wykonującego decyzję o wydaleniu lub od cudzoziemca;
- 2) Szef Urzędu:
- a) z urzędu, w decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, pozbawieniu statusu uchodźcy lub pozbawieniu azylu, jeżeli zachodzi którakolwiek z okoliczności, o których mowa w art. 97 ust. 1 pkt 1, albo w odrębnej decyzji, gdy okoliczności te ujawniły się po wydaniu decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy zawierającej nakaz opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, decyzji o pozbawieniu statusu uchodźcy lub pozbawieniu azylu,
  - b) na wniosek cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w sprawie którego sąd wydał orzeczenie o niedopuszczalności wydania lub Minister Sprawiedliwości rozstrzygnął o odmowie jego wydania,
  - c) na wniosek organu zobowiązanego do wykonania decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy zawierającej nakaz opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, decyzji o pozbawieniu statusu uchodźcy lub pozbawieniu azylu, gdy wydalenie cudzoziemca jest niewykonalne z przyczyn niezależnych od organu wykonującego decyzję lub od cudzoziemca;
- 3) Rada, gdy w wyniku rozpatrzenia odwołania od decyzji w sprawie o nadanie statusu uchodźcy stwierdzi, że zachodzi którakolwiek z okoliczności, o których mowa w art. 97 ust. 1 pkt 1.
- 1a. Decyzję w sprawie udzielenia zgody na pobyt tolerowany w przypadkach, gdy okoliczności, o których mowa w art. 97 ust. 1 pkt 1, ujawniły się po wydaniu decyzji o wydaleniu lub gdy wydalenie cudzoziemca jest niewykonalne z przyczyn niezależnych od organu wykonującego decyzję o wydaleniu lub od cudzoziemca, wydaje wojewoda, który wydał decyzję o wydaleniu.
2. Organem wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego w stosunku do wojewody w sprawach, o których mowa w ust. 1 pkt 1, jest Szef Urzędu.
3. Decyzję w sprawie cofnięcia zgody na pobyt tolerowany wydaje organ, który jej udzielił, z tym że gdy decyzję o udzieleniu zgody na pobyt tolerowany wydała Rada, decyzję w sprawie jej cofnięcia wydaje Szef Urzędu.
4. Decyzję w sprawie cofnięcia zgody na pobyt tolerowany na podstawie art. 102 ust. 1 pkt 4 wydaje się z urzędu lub na wniosek Ministra Obrony Narodowej, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta Głównego Policji, komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta placówki Straży Granicznej lub komendanta wojewódzkiego Policji.
5. Kartę pobytu cudzoziemcowi, któremu udzielono zgody na pobyt tolerowany, wydaje i wymienia organ, który udzielił zgody na ten pobyt, z tym że jeżeli zgody udzieliła Rada, czynności tych dokonuje Szef Urzędu.

Art. 105. 1. Cudzoziemiec, któremu udzielono zgody na pobyt tolerowany w wyniku:

- 1) postępowania o wydalenie,
  - 2) uwzględnienia przez Szefa Urzędu wniosku, o którym mowa w art. 104 ust. 1 pkt 2 lit. b
- jest obowiązany poddać się pobraniu odcisków linii papilarnych.
2. Pobranie odcisków linii papilarnych zapewnia w przypadku, o którym mowa w ust. 1:
- 1) w pkt 1 - komendant wojewódzki Policji;
  - 2) w pkt 2 - Komendant Główny Policji.

3. Odciski linii papilarnych pobiera się za pomocą kart daktyloskopijnych lub urządzenia do elektronicznego pobierania odcisków.

Rozdział 3

Ochrona czasowa cudzoziemców

Art. 106. 1. Cudzoziemcom masowo przybywającym do Rzeczypospolitej Polskiej, którzy opuścili swój kraj pochodzenia lub określony obszar geograficzny, z powodu obcej inwazji, wojny, wojny domowej, konfliktów etnicznych lub rażących naruszeń praw człowieka, można udzielić ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez względu na to, czy ich przybycie miało charakter spontaniczny, czy też było wynikiem pomocy udzielonej im przez Rzeczpospolitą Polską lub społeczność międzynarodową.

2. Ochrony czasowej udziela się do chwili, gdy możliwy stanie się powrót cudzoziemców do uprzedniego miejsca ich zamieszkania, jednakże nie dłużej niż na okres roku.

3. Jeżeli po upływie roku nie ustaną przeszkody do bezpiecznego powrotu cudzoziemców do uprzedniego miejsca ich zamieszkania, okres ochrony czasowej przedłuża się o dalsze 6 miesięcy, jednak nie więcej niż dwa razy.

Art. 107. 1. Ochrony czasowej udziela się na podstawie i w granicach określonych w decyzji Rady Unii Europejskiej, przez okres określony każdorazowo w tej decyzji.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może udzielić ochrony czasowej cudzoziemcom nieobjętym decyzją Rady Unii Europejskiej, zmuszonym do opuszczenia kraju lub obszaru geograficznego, którego ta decyzja dotyczy, z powodu wystąpienia zdarzeń, o których mowa w art. 106 ust. 1.

3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, określa się:

1) szczegółowe zasady finansowania ochrony czasowej, limit cudzoziemców, którym można udzielić tej ochrony, okres jej trwania lub warunki zakończenia jej udzielania, sposób udzielania pomocy, o której mowa w art. 112 ust. 1, a także sposób realizacji zadań podejmowanych w ramach ochrony czasowej, uwzględniając w szczególności rodzaj zagrożenia, na które narażeni byli cudzoziemcy przed przybyciem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, możliwości finansowania tej ochrony oraz zobowiązania wynikające z postanowień umów międzynarodowych wiążących Rzeczpospolitą Polską;

2) zakres, szczegółowe warunki i sposób wykonywania badań lekarskich i zabiegów sanitarnych ciała i odzieży cudzoziemca, o których mowa w art. 114 ust. 2, kierując się w szczególności potrzebą zapobiegania rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych.

Art. 108. 1. Ochrony czasowej w razie wystąpienia zdarzeń, o których mowa w art. 106 ust. 1, udziela się na podstawie i w granicach określonych każdorazowo przez Radę Ministrów w rozporządzeniu.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, określa się:

1) szczegółowe zasady finansowania ochrony czasowej, limit cudzoziemców, którym można udzielić tej ochrony, okres jej trwania, warunki zakończenia jej udzielania, sposób udzielania pomocy, o której mowa w art. 112 ust. 1, a także sposób realizacji zadań podejmowanych w ramach ochrony czasowej, uwzględniając w szczególności rodzaj zagrożenia, na które narażeni byli cudzoziemcy przed przybyciem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, możliwości finansowania tej ochrony oraz zobowiązania wynikające z postanowień umów międzynarodowych wiążących Rzeczpospolitą Polską;

2) zakres, szczegółowe warunki i sposób wykonywania badań lekarskich i zabiegów sanitarnych ciała i odzieży cudzoziemca, o których mowa w art. 114 ust. 2, kierując się w szczególności potrzebą zapobiegania rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych.

3. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może przedłużyć okres udzielania ochrony czasowej, zgodnie z art. 106 ust. 3, biorąc pod uwagę istnienie przeszkód do bezpiecznego powrotu cudzoziemców do uprzedniego miejsca ich zamieszkania.

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może powierzyć realizację zadań podejmowanych w ramach ochrony czasowej organizacjom pozarządowym, określić zakres powierzanych zadań i okres ich wykonywania, sposób kontroli ich wykonywania oraz sposób finansowania tych zadań, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia cudzoziemcom należytej ochrony.

Art. 109. Szef Urzędu może odmówić cudzoziemcowi skorzystania z ochrony czasowej, jeżeli:

- 1) istnieją uzasadnione podejrzenia, że:
  - a) popełnił zbrodnię przeciwko pokojowi, zbrodnię wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości w rozumieniu przepisów prawa międzynarodowego odnoszących się do tych zbrodni,
  - b) popełnił, poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a przed przybyciem na to terytorium w celu korzystania z ochrony czasowej, zbrodnię o charakterze niepolitycznym,
  - c) dopuścił się czynów sprzecznych z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych;
- 2) jego wjazd lub pobyt mogą zagrozić bezpieczeństwu państwa;
- 3) został skazany prawomocnym wyrokiem za taką zbrodnię, której charakter wskazuje, że jego obecność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogłaby stanowić zagrożenie dla jej obywateli.

Art. 110. 1. Cudzoziemcowi korzystającemu z ochrony czasowej wydaje się wizę, jeżeli jest to niezbędne do jego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Po przyjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej cudzoziemcowi korzystającemu z ochrony czasowej Szef Urzędu udziela zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony na okres roku i wydaje kartę pobytu.

3. Jeżeli okres ochrony czasowej został przedłużony, Szef Urzędu udziela, z urzędu, kolejnego zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony na okres, na który przedłużono udzielanie ochrony czasowej, i wydaje kartę pobytu.

4. Za wydanie wizy, karty pobytu i udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony nie pobiera się opłat.

Art. 111. Cudzoziemca korzystającego z ochrony czasowej po przyjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poucza się w języku dla niego zrozumiałym o trybie i zasadach postępowania związanego z ochroną czasową oraz o przysługujących mu prawach i ciężących na nim obowiązkach.

Art. 112. 1. Cudzoziemcowi korzystającemu z ochrony czasowej Szef Urzędu zapewnia opiekę medyczną oraz przyznaje pomoc przez zakwaterowanie i wyżywienie, z zastrzeżeniem ust. 4.

2. Udzielanie cudzoziemcowi opieki medycznej następuje na podstawie umowy zawartej pomiędzy Szefem Urzędu a świadczeniodawcą w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

3. Koszty opieki medycznej, o której mowa w ust. 1, z wyłączeniem kosztów określonych w przepisach ustawy z dnia 6 września 2001 r. o chorobach zakaźnych i zakażeniach, są finansowane z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ze środków będących w dyspozycji Szefa Urzędu.

4. Cudzoziemcowi korzystającemu z ochrony czasowej, który wykonuje pracę lub wykonuje działalność gospodarczą, Szef Urzędu zapewnia opiekę medyczną i pomoc, o której mowa w ust. 1, uwzględniając wysokość uzyskiwanego przez cudzoziemca dochodu.

Art. 113. 1. Dla małoletniego bez opieki korzystającego z ochrony czasowej sąd właściwy ze względu na miejsce pobytu małoletniego, na wniosek Szefa Urzędu, ustanawia opiekę.

2. Do opieki, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4.

3. Opiekę ustanawia się, gdy małoletniemu, o którym mowa w ust. 1, podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie towarzyszy jego przedstawiciel ustawowy.

4. Opieka ustaje z mocy prawa, gdy małoletni, o którym mowa w ust. 1, opuści terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z upływem okresu, na jaki udzielona mu była ochrona czasowa, albo gdy władzę rodzicielską będzie mógł sprawować nad nim jego przedstawiciel ustawowy.

5. Do czasu ustanowienia opieki przez sąd małoletniego bez opieki umieszcza się w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Art. 114. 1. Cudzoziemiec korzystający z ochrony czasowej jest obowiązany poddać się pobraniu odcisków linii papilarnych i fotografowaniu.

2. W uzasadnionych przypadkach cudzoziemiec, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany poddać się badaniom lekarskim oraz niezbędnym zabiegom sanitarnym ciała i odzieży.

3. Pobranie odcisków linii papilarnych, fotografowanie oraz przeprowadzenie badań lekarskich i zabiegów sanitarnych ciała i odzieży cudzoziemców, o których mowa w ust. 1 i 2, zapewnia komendant oddziału Straży Granicznej, obejmującego terytorialnym zasięgiem działania m.st. Warszawę.

Art. 115. Cudzoziemcowi korzystającemu z ochrony czasowej i nieposiadającemu dokumentu podróży Szef Urzędu może wydać polski dokument podróży dla cudzoziemca.

Art. 116. Cudzoziemiec korzystający z ochrony czasowej może wykonywać pracę bez zezwolenia na pracę lub wykonywać działalność gospodarczą na zasadach określonych w ustawie z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807, z późn. zm.⁶⁾).

Art. 117. 1. Jeżeli małżonek lub małoletnie dziecko cudzoziemca korzystającego z ochrony czasowej przebywa poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, Szef Urzędu podejmuje działania mające na celu połączenie rodziny.

2. Szef Urzędu może podjąć działania mające na celu połączenie cudzoziemca korzystającego z ochrony czasowej z innymi niż określeni w ust. 1 jego bliskimi krewnymi, którzy bezpośrednio przed przybyciem cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej prowadzili z nim wspólne gospodarstwo domowe i pozostawali na jego całkowitym lub częściowym utrzymaniu.

3. Osobom, o których mowa w ust. 1 i 2, wydaje się wize i udziela zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony na zasadach określonych w art. 110.

4. Do połączenia cudzoziemca korzystającego z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z członkiem jego rodziny korzystającym z ochrony czasowej na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej stosuje się art. 117a i 117b.

Art. 117a. 1. Szef Urzędu może wystąpić do właściwego organu innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej z wnioskiem o przeniesienie cudzoziemca korzystającego z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

2. Szef Urzędu informuje Komisję Europejską i Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców o wystąpieniu z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) imię i nazwisko cudzoziemca;
- 2) obywatelstwo;
- 3) datę i miejsce urodzenia;
- 4) stan cywilny;
- 5) dane dotyczące pokrewieństwa cudzoziemca.

4. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się:

- 1) dokument potwierdzający tożsamość cudzoziemca lub dokument podróży;
- 2) dokumenty potwierdzające związki rodzinne, w szczególności odpis skrócony aktu małżeństwa, aktu urodzenia, dokumenty potwierdzające istnienie stosunku przysposobienia;
- 3) inne informacje niezbędne do ustalenia tożsamości cudzoziemca lub związków rodzinnych;
- 4) informacje o wydanych decyzjach w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt, wizach lub decyzjach o odmowie wydania wiza i dokumentach, na podstawie których wydano te decyzje;
- 5) informacje o złożonych wnioskach o udzielenie zezwolenia na pobyt lub o wydanie wiza, wraz z określeniem etapu postępowania w tych sprawach.

Art. 117b. 1. Przeniesienie cudzoziemca korzystającego z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej następuje za jego zgodą.

2. Cudzoziemcowi, który podlega przeniesieniu do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Szef Urzędu wydaje przepustkę.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór przepustki, o której mowa w ust. 2, uwzględniając postanowienia dyrektywy Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między Państwami Członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami (Dz. Urz. WE L 212 z 7.08.2001).

4. Z dniem, w którym cudzoziemiec korzystający z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej opuszcza to terytorium, traci ważność wydana mu wiza i wygasa udzielone zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony.

Art. 118. 1. Po zakończeniu okresu ochrony czasowej Szef Urzędu podejmuje działania mające na celu umożliwienie powrotu cudzoziemcom do kraju pochodzenia lub na obszar, z którego przybyli.

2. Po zakończeniu ochrony czasowej Szef Urzędu informuje cudzoziemca w języku dla niego zrozumiałym o wszystkich okolicznościach, które mogą mieć znaczenie przy podjęciu przez cudzoziemca decyzji o powrocie do kraju pochodzenia lub na obszar, z którego przybył.

3. W przypadku gdy po zakończeniu ochrony czasowej powrót cudzoziemca do kraju pochodzenia lub na obszar, z którego przybył, jest niemożliwy ze względu na jego stan zdrowia, w szczególności gdy powodowałby konieczność przerwania leczenia szpitalnego, Szef Urzędu udziela cudzoziemcowi zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony do czasu ustania okoliczności uniemożliwiających jego powrót do kraju pochodzenia lub na obszar, z którego przybył.

Rejestry

Art. 119. 1. Rejestry w sprawach cudzoziemców, którym udzielana jest ochrona, prowadzi się w systemie informatycznym w formie następujących zbiorów:

- 1) rejestru spraw o nadanie statusu uchodźcy oraz o udzielenie pomocy cudzoziemcom ubiegającym się o nadanie statusu uchodźcy;
- 2) rejestru spraw o wydalenie osób posiadających status uchodźcy;
- 3) rejestru spraw o udzielenie azylu;
- 4) rejestru spraw o udzielenie zgody na pobyt tolerowany;
- 5) rejestru spraw o udzielenie ochrony czasowej;
- 6) rejestrów odcisków linii papilarnych pobranych od cudzoziemca, który:
  - a) złożył wniosek o nadanie statusu uchodźcy,
  - b) złożył wniosek o udzielenie azylu,
  - c) uzyskał zgodę na pobyt tolerowany,
  - d) korzysta z ochrony czasowej.

2. Rejestr, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, w zakresie dotyczącym cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy, którym udzielono pomocy, może być prowadzony także w systemie kartotecznym.

Art. 120. Rejestry, o których mowa w art. 119:

- 1) w pkt 1, prowadzi komendant oddziału Straży Granicznej, obejmującego terytorialnym zasięgiem działania m.st. Warszawę, komendant placówki Straży Granicznej, Szef Urzędu i Rada, każdy w zakresie swojego działania;
- 2) w pkt 2, 3 i 5, prowadzi Szef Urzędu;
- 3) w pkt 4, prowadzi Szef Urzędu, wojewoda i Rada, każdy w zakresie swojego działania;
- 4) w pkt 6, prowadzi Komendant Główny Policji.

Art. 121. W rejestrach, o których mowa w art. 119:

- 1) w pkt 1, przechowuje się informacje o wnioskach, wydanych postanowieniach, decyzjach administracyjnych i wyrokach sądu, zaświadczeniach tożsamości, kartach pobytu i dokumentach podróży przewidzianych w Konwencji Genewskiej oraz dane, o których mowa w art. 8, dotyczące cudzoziemców objętych postępowaniami, o których mowa w pkt 1;
- 2) w pkt 2, przechowuje się informacje o decyzjach administracyjnych i wyrokach sądu oraz dane, o których mowa w art. 8, dotyczące cudzoziemców, o których mowa w pkt 2;
- 3) w pkt 3, przechowuje się informacje o wnioskach, wydanych postanowieniach, decyzjach administracyjnych i wyrokach sądu, kartach pobytu oraz dane, o których mowa w art. 8, dotyczące cudzoziemców objętych postępowaniami, o których mowa w pkt 3;
- 4) w pkt 4, przechowuje się informacje o decyzjach administracyjnych, wyrokach sądu i kartach pobytu oraz dane, o których mowa w art. 8, dotyczące cudzoziemców objętych postępowaniami, o których mowa w pkt 4;
- 5) w pkt 5, przechowuje się informacje o decyzjach administracyjnych i kartach pobytu oraz dane, o których mowa w art. 8, dotyczące cudzoziemców, którym udzielono ochrony czasowej;
- 6) w pkt 6, przechowuje się informacje o podstawie prawnej i dacie pobrania odcisków linii papilarnych, informacje o kartach daktyloskopijnych lub o pobraniu odcisków linii papilarnych za pomocą urządzenia do elektronicznego pobierania odcisków oraz dane osobowe cudzoziemca dotyczące:
  - a) imienia (imion) i nazwiska,
  - b) daty i miejsca urodzenia,
  - c) obywatelstwa.

Art. 121a. Umieszczenie danych cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy, którym udzielono pomocy, w rejestrze, o którym mowa w art. 119 ust. 1 pkt 1, zastępuje wykonanie obowiązku meldunkowego.

Art. 122. Organy, które pobierają od cudzoziemców, o których mowa w art. 119 pkt 6, odciski linii papilarnych, są obowiązane do przekazywania Komendantowi Głównemu Policji danych, o których mowa w art. 121 pkt 6, oraz odcisków linii papilarnych pobranych za pomocą kart daktyloskopijnych lub urządzenia do elektronicznego pobierania odcisków.

Art. 123. 1. Dane i odciski linii papilarnych cudzoziemców, o których mowa w art. 119 pkt 6, są przechowywane oddzielnie od zbiorów i rejestrów odcisków linii papilarnych gromadzonych w innych celach.

2. W rejestrach, o których mowa w art. 119 pkt 6, mogą być przechowywane dane i odciski linii papilarnych cudzoziemca przekazywane przez organy innych państw.

3. Komendant Główny Policji udostępnia dane przetwarzane w rejestrach, o których mowa w art. 119 pkt 6:

- 1) organom Straży Granicznej;
- 2) organom Policji;
- 3) prokuratorowi;
- 4) Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
- 5) Szefowi Urzędu.

4. Dane przetwarzane w rejestrach, o których mowa w art. 119 pkt 6, można udostępniać, bez konieczności składania pisemnego wniosku, za pomocą urządzeń służących do teletransmisji danych podmiotom, o których mowa w ust. 3, gdy jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem wykonywania ich zadań oraz jeżeli podmioty te posiadają urządzenia umożliwiające odnotowanie w systemie, kto, kiedy, w jakim celu oraz jakie dane uzyskał, oraz zabezpieczenia techniczne i organizacyjne uniemożliwiające wykorzystanie danych niezgodnie z celem ich uzyskania.

Art. 124. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór karty daktyloskopijnej, na której pobiera się odciski linii papilarnych cudzoziemców, o których mowa w art. 119 pkt 6, uwzględniając przyczynę pobrania odcisków linii papilarnych.

Dział V

Przepisy karne

Art. 125. Kto zabiera w celu przywłaszczenia lub przywłaszcza sobie zaświadczenie tożsamości albo dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej lub takiego dokumentu używa, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 126. 1. Kto:

- 1) opuszcza bez zezwolenia miejsce pobytu lub miejscowość wyznaczoną mu do przebywania na podstawie art. 45,
- 2) nie zawiadamia o utracie zaświadczenia tożsamości w terminie, o którym mowa w art. 36 ust. 1, lub o utracie dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej w terminie, o którym mowa w art. 76 ust. 1,

3) nie zwraca znalezione go zaświadczenia tożsamości lub dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej w przypadku, gdy wydano mu nowe zaświadczenie tożsamości lub nowy dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej,

4) uchyla się od obowiązku wymiany zaświadczenia tożsamości lub dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej,

5) nie wykonuje obowiązku poddania się pobraniu odcisków linii papilarnych, o którym mowa w art. 105 ust. 1

- podlega karze grzywny.

2. Orzekanie w sprawach o czyny, o których mowa w ust. 1, następuje w trybie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

3. Wyrok nakazowy wydany w postępowaniu nakazowym jest natychmiast wykonalny.

Dział VI

Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe

Rozdział 1

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 127. W ustawie z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. z 2001 r. Nr 87, poz. 960 i Nr 110, poz. 1189 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 78, poz. 716) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 128. W ustawie z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385, z późn. zm.⁷⁾) w art. 33a w ust. 2:

1) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

"1) cudzoziemcy, którym udzielono zezwolenia na osiedlenie się,";

2) po pkt 1 dodaje się pkt 1a i 1b w brzmieniu:

"1a) cudzoziemcy posiadający status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej,

1b) cudzoziemcy korzystający z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,".

Art. 129. W ustawie z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414, z późn. zm.⁸⁾) art. 2b otrzymuje brzmienie:

"Art. 2b. Prawo do świadczeń pomocy społecznej przysługuje osobom posiadającym obywatelstwo polskie, zamieszkującym i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz cudzoziemcom zamieszkującym i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, posiadającym zezwolenie na osiedlenie się, zgodę na pobyt tolerowany lub status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej."

Art. 130. W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329, z późn. zm.⁹⁾) w art. 94a w ust. 2 w pkt 5 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 6 i 7 w brzmieniu:

"6) osoby posiadające zgodę na pobyt tolerowany,

7) osoby korzystające z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej."

Art. 131. W ustawie z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (Dz. U. z 1998 r. Nr 102, poz. 651, z późn. zm.¹⁰⁾) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 132. W ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514, Nr 90, poz. 844 i Nr 122, poz. 1143) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 133. W ustawie z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178, z późn. zm.¹¹⁾) w art. 6 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Cudzoziemcy posiadający zezwolenie na osiedlenie się, zgodę na pobyt tolerowany, status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej lub korzystający z ochrony czasowej na jej terytorium, korzystają w zakresie podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z takich samych praw jak obywatele polscy."

Art. 134. W ustawie z dnia 9 września 2000 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 86, poz. 960, z późn. zm.¹²⁾) w załączniku do ustawy wprowadza się następujące zmiany:

1) w części III w ust. 1 w rubryce "Zwolnienia" pkt 2 otrzymuje brzmienie:

"2) odpisy skrócone:

- a) wydawane w sprawach dokumentów stwierdzających tożsamość,
- b) wydawane bezpośrednio po sporządzeniu aktu stanu cywilnego - w liczbie 3 egzemplarzy;

zwolnienie to przysługuje również cudzoziemcom, którym udzielono zezwolenia na osiedlenie się lub nadano status uchodźcy w Rzeczypospolitej Polskiej, oraz obywatelom tych państw obcych, z którymi Rzeczpospolita Polska zawarła odpowiednie porozumienie.";

2) w części IV:

a) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

1	2	3	4
	"5. Od wizy:		
	1) wydawanej przez komendanta granicznej placówki kontrolnej Straży Granicznej	300 zł	
	2) pobytowej wydawanej przez wojewodę w przypadku, o którym mowa w art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. Nr 128, poz. 1175):		
	a) w pkt 1	50 zł	
	b) w pkt 2	200 zł	
	c) w pkt 3	200 zł	
	d) w pkt 4	50 zł	
	3) pobytowej wydawanej przez wojewodę małoletniemu cudzoziemcowi urodzonemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:		
	a) krótkoterminowej	100 zł	
	b) długoterminowej	200 zł	

b) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

1	2	3	4
	"5a. Od przedłużenia wizy pobytowej:		
	1) krótkoterminowej	200 zł	
	2) długoterminowej	400 zł"	

Art. 135. W ustawie z dnia 26 kwietnia 2002 r. o zmianie ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. Nr 74, poz. 675) w art. 1 wprowadza się następujące zmiany:

1) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

"1) w art. 1 w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

"2) cudzoziemców przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poszukujących zatrudnienia i podejmujących zatrudnienie lub inną pracę zarobkową na terytorium Polski, posiadających:

- a) zezwolenie na osiedlenie się, zgodę na pobyt tolerowany lub którym nadano status uchodźcy w Rzeczypospolitej Polskiej, lub którzy korzystają z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej,";"

2) pkt 10 otrzymuje brzmienie:

"10) w art. 50 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Cudzoziemiec może wykonywać pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli posiada zezwolenie na pracę wydane przez wojewodę właściwego ze względu na siedzibę pracodawcy. Z tego obowiązku są zwolnieni:

- 1) cudzoziemcy posiadający zezwolenie na osiedlenie się,
- 2) cudzoziemcy, którym nadano status uchodźcy w Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) cudzoziemcy posiadający zgodę na pobyt tolerowany,
- 4) cudzoziemcy korzystający z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) cudzoziemcy posiadający obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- 6) cudzoziemcy - członkowie rodziny cudzoziemca posiadającego obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej innego niż Rzeczpospolita Polska, który na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wykonuje pracę lub prowadzi działalność gospodarczą,
- 7) cudzoziemcy - członkowie rodziny cudzoziemca posiadającego obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej innego niż Rzeczpospolita Polska, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie przepisów o prawie stałego pobytu, obowiązujących państwa członkowskie Unii Europejskiej,
- 8) cudzoziemcy - członkowie rodziny cudzoziemca posiadającego obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej innego niż Rzeczpospolita Polska, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie przepisów o prawie pobytu pracowników i osób pracujących na własny rachunek, które zakończyły działalność zawodową, obowiązujących państwa członkowskie Unii Europejskiej,
- 9) cudzoziemcy - członkowie rodziny cudzoziemca posiadającego obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej innego niż Rzeczpospolita Polska, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej

- Polskiej na podstawie przepisów dotyczących prawa pobytu studentów, obowiązujących państwa członkowskie Unii Europejskiej,
- 10) cudzoziemcy zwolnieni z obowiązku uzyskania pozwolenia na pracę na podstawie odrębnych przepisów.'''.

Art. 136. W ustawie z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. Nr 45, poz. 391, Nr 73, poz. 660, Nr 96, poz. 874 i Nr 122, poz. 1143) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Rozdział 2

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 137. Postępowania administracyjne w sprawach o nadanie statusu uchodźcy i o udzielenie azylu, wszczęte na podstawie dotychczasowych przepisów toczą się według przepisów niniejszej ustawy.

Art. 138. 1. Przed wydaniem decyzji o wydaleniu w postępowaniu wszczętym przed dniem wejścia w życie ustawy, które nie zostało zakończone do tego dnia decyzją ostateczną, wojewoda bada, czy zachodzą okoliczności uzasadniające udzielenie cudzoziemcowi zgody na pobyt tolerowany, o których mowa w art. 97, a w razie ich stwierdzenia - odmawia wydalenia i udziela zgody na pobyt tolerowany.

2. W postępowaniach w sprawach zezwoleń na zamieszkanie na czas oznaczony wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy, które nie zostały zakończone do tego dnia decyzją ostateczną, dotyczących cudzoziemców, w stosunku do których zachodziły okoliczności, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2001 r. Nr 127, poz. 1400, z późn. zm.¹³⁾), wojewoda bada, czy zachodzą okoliczności uzasadniające udzielenie cudzoziemcowi zgody na pobyt tolerowany, o których mowa w art. 97, i w razie ich stwierdzenia - wydaje decyzję o udzieleniu tej zgody.

Art. 139. 1. Decyzje wydane na podstawie art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach, które w dniu wejścia w życie ustawy nie stały się decyzjami ostatecznymi, stają się z mocy prawa decyzjami wydanymi na podstawie art. 14 niniejszej ustawy.

2. Decyzje w sprawie pomocy dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy wydane na podstawie art. 85f ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach zachowują moc, z tym że realizacja świadczeń przysługujących tym cudzoziemcom odbywa się według zasad określonych w niniejszej ustawie.

Art. 140. Pozostają w mocy decyzje o nadaniu statusu uchodźcy oraz decyzje o udzieleniu azylu wydane cudzoziemcom na podstawie dotychczasowych przepisów.

Art. 141. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy wygasają zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony wydane cudzoziemcom, którym nadano status uchodźcy na podstawie art. 43 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach.

2. Z dniem wejścia w życie ustawy zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony wydane cudzoziemcom, w stosunku do których zachodziły okoliczności, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach, stają się decyzjami w sprawie udzielenia zgody na pobyt tolerowany w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 142. 1. Dokumenty wydane cudzoziemcom, do których stosuje się przepisy niniejszej ustawy, wydane na podstawie ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach, zachowują ważność do czasu ich wymiany, nie dłużej jednak niż do końca okresu ich ważności.

2. Karty pobytu wydane cudzoziemcom, o których mowa w art. 140, przed wejściem w życie ustawy, podlegają nieodpłatnej wymianie w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

3. Cudzoziemcom, o których mowa w art. 141:

1) w ust. 1, wydaje się kartę pobytu, o której mowa w art. 74 ust. 1;

2) w ust. 2, wydaje się kartę pobytu, o której mowa w art. 99 ust. 1.

4. Po upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, wymiana kart pobytu następuje za opłatą stosowaną przy wydaniu karty pobytu na podstawie niniejszej ustawy.

Art. 143. Członkowie Rady, powołani przez Szefa Rady Ministrów na podstawie ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach, działają do końca kadencji, na którą zostali powołani, na warunkach określonych w niniejszej ustawie i przepisach wydanych na jej podstawie.

Art. 144. Wpisy do rejestrów prowadzonych na podstawie dotychczasowych przepisów z dniem wejścia w życie ustawy stają się wpisami do rejestrów prowadzonych na podstawie niniejszej ustawy.

Art. 145. Do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie upoważnień przewidzianych w ustawie, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, zachowują moc przepisy dotychczasowe.

Art. 146. 1. Przepis art. 107 stosuje się od dnia uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej.

2. Przepis art. 129 w zakresie, w jakim dotyczy cudzoziemców posiadających zgodę na pobyt tolerowany, stosuje się od dnia 1 stycznia 2004 r.

3. Przepisy art. 108 ust. 1-3 tracą moc z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej.

Art. 147. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2003 r.

¹⁾ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

1) dyrektywy 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między państwami członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami (Dz. Urz. WE L 212 z 07.08.2001),

2) dyrektywy 2003/9/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. ustanawiającej minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl (Dz. Urz. WE L 31 z 03.02.2003).

Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie - z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej - dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej - wydanie specjalne.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 94, poz. 788, Nr 164, poz. 1366, Nr 175, poz. 1462 i Nr 267, poz. 2257 oraz z 2006 r. Nr 94, poz. 651, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 144, poz. 1043, Nr 149, poz. 1074, Nr 158, poz. 1121 i Nr 217, poz. 1588.

- ³⁾ Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 756 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 20, poz. 170, Nr 79, poz. 885 i Nr 90, poz. 1001, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 19, poz. 238, z 2001 r. Nr 72, poz. 748, Nr 88, poz. 961, Nr 89, poz. 973, Nr 111, poz. 1194, Nr 122, poz. 1349 i Nr 154, poz. 1792 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 44, poz. 389 i Nr 122, poz. 1143, Nr 128, poz. 1176, Nr 135, poz. 1268, Nr 137, poz. 1304, Nr 203, poz. 1966 i Nr 228, poz. 2255 oraz z 2004 r. Nr 64, poz. 593.
- ⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 94, poz. 788, Nr 132, poz. 1110, Nr 138, poz. 1154, Nr 157, poz. 1314, Nr 164, poz. 1366, Nr 169, poz. 1411 i Nr 179, poz. 1485 oraz z 2006 r. Nr 75, poz. 519, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 143, poz. 1030, Nr 170, poz. 1217, Nr 191, poz. 1410 i Nr 227, poz. 1658.
- ⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 45, poz. 391 i Nr 199, poz. 1938, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 173, poz. 1808 i Nr 210, poz. 2135 oraz z 2006 r. Nr 220, poz. 1600.
- ⁶⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 281, poz. 2777, z 2005 r. Nr 33, poz. 289, Nr 94, poz. 788, Nr 143, poz. 1199, Nr 175, poz. 1460, Nr 177, poz. 1468, Nr 178, poz. 1480, Nr 179, poz. 1485, Nr 180, poz. 1494 i Nr 183, poz. 1538 oraz z 2006 r. Nr 17, poz. 127, Nr 144, poz. 1043 i 1045, Nr 158, poz. 1121 i Nr 171, poz. 1225.
- ⁷⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1991 r. Nr 104, poz. 450, z 1992 r. Nr 54, poz. 254 i Nr 63, poz. 314, z 1994 r. Nr 1, poz. 3, Nr 43, poz. 163, Nr 105, poz. 509 i Nr 121, poz. 591, z 1996 r. Nr 5, poz. 34 i Nr 24, poz. 110, z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 96, poz. 590, Nr 104, poz. 661, Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 50, poz. 310, Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1115 i 1118, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1314, z 2001 r. Nr 85, poz. 924, Nr 103, poz. 1129, Nr 111, poz. 1193 i 1194 i Nr 126, poz. 1383, z 2002 r. Nr 4, poz. 33 i 34, Nr 150, poz. 1239, Nr 153, poz. 1271 i Nr 200, poz. 1683 oraz z 2003 r. Nr 65, poz. 595.
- ⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 756 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 20, poz. 170, Nr 79, poz. 885 i Nr 90, poz. 1001, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 19, poz. 238, z 2001 r. Nr 72, poz. 748, Nr 88, poz. 961, Nr 89, poz. 973, Nr 111, poz. 1194, Nr 122, poz. 1349 i Nr 154, poz. 1792 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 44, poz. 389 i Nr 122, poz. 1143.
- ⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 28, poz. 153 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 117, poz. 759 i Nr 162, poz. 1126, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 19, poz. 239, Nr 48, poz. 550, Nr 104, poz. 1104, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1320, z 2001 r. Nr 111, poz. 1194 i Nr 144, poz. 1615, z 2002 r. Nr 41, poz. 362, Nr 113, poz. 984, Nr 141, poz. 1185 i Nr 200, poz. 1683 oraz z 2003 r. Nr 6, poz. 65.
- ¹⁰⁾ Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 60, poz. 636 i Nr 110, poz. 1256, z 2000 r. Nr 104, poz. 1104, z 2001 r. Nr 122, poz. 1349, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1791, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 181, poz. 1515 oraz z 2003 r. Nr 83, poz. 759.
- ¹¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 86, poz. 958 i Nr 114, poz. 1193, z 2001 r. Nr 49, poz. 509, Nr 67, poz. 679, Nr 102, poz. 1115 i Nr 147, poz. 1643, z 2002 r. Nr 1, poz. 2, Nr 115, poz. 995 i Nr 130, poz. 1112 oraz z 2003 r. Nr 86, poz. 789.
- ¹²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 5, poz. 43, Nr 60, poz. 610, Nr 76, poz. 811, Nr 87, poz. 954, Nr 100, poz. 1085 i Nr 129, poz. 1441, z 2002 r. Nr 71, poz. 655, Nr 135, poz. 1143, Nr 141, poz. 1178 i 1180 i Nr 216, poz. 1824 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 78, Nr 96, poz. 874 i Nr 124, poz. 1154.
- ¹³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 41, poz. 365, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 731, Nr 89, poz. 804, Nr 141, poz. 1180 i Nr 153, poz. 1271 oraz z 2003 r. Nr 97, poz. 894 i Nr 101, poz. 942.

---

¹⁾ Obecnie: ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.04.64.593), która weszła w życie z dniem 1 maja 2004 r.; na podstawie art. 144 pkt 2 tej ustawy.

²⁾ Obecnie: ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.04.64.593), która weszła w życie z dniem 1 maja 2004 r.; na podstawie art. 144 pkt 2 tej ustawy.